

Скеля червоного сонця
Дарина Гнатко

Заборонений плід завжди солодкий, як і заборонене кохання. Зажати чоловіка власної сестри... Чи ж могла уявити Феодосія Тодорович, що її серце охопить така пристрасть до красеня-сотника і що власна сестра стане перешкодою на шляху? Мирослава не хотіла втрачати своє кохання, але й Феодосія не збиралася відступати. Того дня, на скелі, її пальці сталевим намистом зімкнулися на шиї старшої сестри. Мирослава прорекла, що нащадки Феодосії заплатять за її гріх. Минатимуть роки, змінитимуться епохи... А жінки з роду Тодоровичів будуть приходити на цю скелю, одна за одною, відчувши все, що відчула тоді Мирослава... Кому вдасться розірвати замкнене коло давнього прокляття?

Дарина Гнатко

Скеля червоного сонця

Берег Дніпра, 1656 рік

Проміння червонувате сонця, що повільно сідалося за сірувато-блакитними водами Дніпра, блідою мов кров'ю омивало сумне лице темноволосої вродливої жінки, котра непорушливо сиділа на скелі, що круто вигиналася над водами річки. Чорні очі задумливо вдивлялися в наче туманливі обриси річки, а струнке тіло у червоному кунтуші було нервовим та напруженим. Сотничиха Мирослава Скубійша, вродлива та молода дружина сотника Пантелеймона Скубія, була у цей передзахідний час днини вгасаючої невеселою, задумливою, навіть і зажурливою, і в очах її, темних та глибоких, мов та найпізніша ніч, зачаївся сум... А якою ж щасливою вона була ще декілька місяців тому, якою радісною, сяючою – молода дружина та мати чарівного темночубого синочка, як кохала чоловіка свого – відчайного козака з війська гетьмана Богдана Хмельницького. Старша донька воеводи Зіньковецького, вона була викоханою татком дитиною, хоча, щоправда, від матері любові особливо ніколи не вбачала, та більш пестила двох старших братів-близнюків, а тоді вже найменшу в родині Зіньковецьких – рудоволосу дівчинку, котра народилася на світ, коли самій Мирославі виповнилося сім років.

Маля те Мирослава одразу не надто полюбила, можливо, через ревності до матері, котра одразу ж чи не до божевілья залюбила молодшу доньку. З рудим чубчиком та прозорими блакитними оченятами, Феодосія Зіньковецька була диво як схожою на матір – Василю, пані вродливу та шляхетної, поляцької крові, яка, заробившись навіть дружиною православного воеводи Наума Зіньковецького, так і полишилася вірною вірі своїй католицькій, ляхівській, й роки шлюбу не змінили того ніяк. Сама Мирослава ще з дитинства збагнула, що мати тата не любить, вийшла вона за нього за

примусом батьків, а тому, певне, і її, Мирослава то так гостро відчувала, й брата її старшого Василька, таких схожих на воеводу Наума Даниловича, Василина відверто не полюбляла, пестувала здебільш двох старших – близнюків Якова та Тодосія.

А вже як з'явилася на світ Феодосія, схожа на матір настільки вражає, то семилітня Мирослава геть позабулася матір'ю й ніколи не чула вона від Василини теплого, лагідного материнського слова. Пестив один лиш батько, й вона навіть могла оманувати себе, не зізнаючись самій собі, що ласки татка достатньо, лиш глибоко в серці дитячим ховаючи тугу за материнською ласкою, котра була для неї тепер геть недосяжною, але такою необхідною, незамінливою батьком, як той не намагався.

З сестрою молодшою вона теж не стала близькою. Феодосія здебільшого трималася побіля матері, пануючи у великих та розкішних покоях пані Василини, до котрих Мирославі заходити хоч і дозволялося, та зовсім не бажані були ті заходи старшої доньки Василиною. Ніколи вона ласкавого слова не промовить, покосує докірливо, дорікне брудом на спідничці чи листячком у волоссі, а Феодосія, наслідуючи матір, і собі позиркне досить недружно, мов те вовчєня маленьке, та почне дражнитися.

У сімнадцять років до Мирослави заслав сватів один полковник козацький – Захар Книш, і вона пішла за нього, й сама не відаючи чому. Можливо, намагалася поскоріше полишити неласкавий дім рідної матері, зробитися вільною від її ненависті, господинею у власному домі, нехай і поряд нелюба, та то вже було таке – пусте. Життя з Захаром виявилось спокійним, безбарвним та нетривалим. Через чотири роки опісля весілля полковник тихенько помер від поранення, що зайтрилося, полишивши молоду Мирославу вільною та заможною вдовоцею. Бездітний та майже безрідний, залишив він їй декілька маєтків та куті залізом скрині з багатим скарбом, що здобув його в численних походах. Життя Мирослави зі смертю Захара мало чим перемінилося. Як жила в маєтку за Чигирином, так і полишилася там жити, до батьків наїздила рідко, здебільше навідувалися до неї батько та любий брат Василько. Феодосія ж полишилася зростати десь у минулому житті, поступово перетворюючись на повну подобу матері-шляхтянки, й Мирослава завше відчувала щось не надто приємне, зустрічаючи у батьківському домі високу та струнку юнку з довгими рудавими косами, котра, що дорослішала, то вродливішою робилася, маючи й риси лиця, й шкіру впадкувавши від матері, мов оксамитову.

В шістнадцять літ Феодосія, котра досить рано достигла, за літо перетворившись на принадливу та соковиту дівичу, висватав заможний поляцький шляхтич Казимир Тодорович, про котрого балакали, що він є родичем далеким самого польського короля. Василина, ледь розуму не полишившись від радощів, несподівано подобішала до Мирослави й запросила ту на пишне весілля до Умані. Та саме тоді, у великому замку Тодоровича, вона вперше почула прокльони з вуст рідної матері. Невідомо вже чому старша Зіньковецька раптом так сказала, тільки під час пишного обіду, коли Феодосія, пишаючись багатим вбранням, сиділа з Тодоровичем за головним столом, мати боляче вп'ялася тонкими кістлявими пальцями в плече Мирослави й потягнула ту на балкон.

– Не смій вирячатися очима своїми відьомськими на Феодоню! Зурочиш ще, сім'я відьомське!

Мирослава тоді з жахом відсахнулася.

– Мамо...

Василина поморщилася.

– Та бісівка тобі мама, а не я! Дивися, тільки зурочиш мені Феодоню, то я тебе власними вустами прокляну.

Мирослава була вражена.

– Та не вмію я того урочення...

Мати тільки покривилася.

– Розповідай! Баба твоя, стара Зіньковецька, відьмою була, і ти в неї вроджена, й недарма ж схожа он як...

– Мамо, ну що ви таке кажете...

– Цить! Кажу те, що знаю, й не смій сперечатися зі мною язиком своїм поганським. Бачила я, як дивилася ти на Феодоню недобре, саме відьомським поглядом. Ото тільки зробиться їй зле, я тобі покажу!

Як у воду дивилася тоді Василина. Феодосю – чи впилася вона надто старим витриманим замковим вином зі страху перед майбутньою шлюбною ніччю, чи що вже там таке з нею трапилося – та до вечора відчула вона себе й справді зле. Застогнала жалібно, закотила оченята блакитні до високого білого чола та й впалася до рук дещо перестрашеного чоловіка.

Ось тут пані Василина й сказала геть.

– Це все ти! Ти зурочила Феодоню! – кинулася вона до Мирослави після того, як майже непритомну Феодосю Тодорович поніс до своїх покоїв, покликавши лікаря. – Відчувало ж серце мое, що не буде від тебе добра дитині, що таки зурочиш ти Феодоню очима своїми відьомськими. Бодай би ти проклятою була за це, бісова дочко!

Мирослава вся пополотніла.

– Мамо, та я ж ваша донька!

Зіньковецька покривилася так, мов кислицями обжерлася.

– Та яка ж ти мені донька? То бісівка мені тебе після пологів підкинула, а мое дитинча вкрала!

– Мамо! – Мирослава вся тремтіла.

– Проклинаю тебе! – вишкірилася на неї Василина, підступаючи ближче, страшна якась у люті, у злостивості своїй нелюдській. – Бодай би ти й смертю померла страшною та спокою довіку не мала, що на цім світі, що й на тім! Проклинаю тебе!

Мирослава не витримала того всього жаху, втекла до покоїв, котрі їй надали у будинку Тодоровича, забилася в куток ліжка й ночі довгої та темної не поснула, трусилася, мов у лихоманці, відчувала себе так гидко, як ще ніколи у житті. А Феодосія на ранок вже хихотіла з мужем своїм та гостями, й нічого не нагадувало в ній уже вчорашнього нездужання. Мирослава ж не стала залишатися на святкування ті кляті, аби не чути материнських прокльонів більш, і поїхала геть. До батьківського дому після того випадку не наїздила більш жодного разу, тільки від тата та Василька дізнаючись і про материну хворобу серця, і про те, що Феодосія через рік обродилася первістком, сином Грегешем.

А потім Василько познайомив її з Пантелеймоном.

Нарешті й до проклятої матір'ю Мирослави, що нещасливо прожила в шлюбі з нелюбом чотири роки, не пізнала у житті своїм почуття того, що звалось коханням, прийшло воно – те таємниче кохання. Темночубого, кароого красеня Скубія, високого та ставного, вона покохала одразу ж, як Василько привіз його до її маєтку, й погляд очей її зустрівся з поглядом очей його вогняних. Закохалася, мов у річку, у прірву стрибнувши, так сильно та палко, що навіть і самій робилося від того якось лячно. А Пантелеймон... він теж одразу відповівся на почуття її палке, й уже по осені щаслива, п'янка коханням, постала вона перед вівтарем з козаком своїм коханим. Мати на весілля приїхати не згодилася, Феодосія тільки обродилася нещодавно, та Мирослава відсутності їхній тільки раділа... А там і сама обродилася дитятком, коханим синочком Наумчиком, і переїхали вони з Пантелеймоном до вотчини його, батьківської маєтності на березі Дніпра, неподалік містечка Кременчук. Дивно гарним виявилось те місце, одразу припавши Мирославі до серця, й з першого погляду, як і у Пантелеймона, закохалася вона й у будинок світлий та просторий, котрому мала стати господинею, і в маєтність ту, у місцину на березі Дніпра, порослу кущами калини та дикої шипшини, у невисоку скелю, на котрій полюбилося сидіти, зустрічаючи такі гарні тут заходи сонця, які над притихлим до вечора Дніпром видавалися такими по-особливому, на диво чаруючими. Гладка тоді, майже дзеркальна поверхня скелі робилася або золатою, або ж у дні такі, коли сонце червоно сідалося на вітер, вилискувала скеля червоним світлом, наче кров'ю свіжою облитю, видавалася. Й так дивно було тоді Мирославі на ній сидіти. Щось було у скелі тій такого, що нездоланно мановило до себе, хоча видиратися на влюблену Мирославою верхівку було й не надто легко, крута стежина лиш одна й вела на верхів'я й була досить небезпечною. Та саме там, на верхів'ї, й відкривалися чаруючі види що на Дніпро, що на маєток.

Сонце закочувалося великою полум'яною кулею, все нижче до Дніпра, й Мирослава, споглядаючи зараз по-особливому гарний червоний передзахід сонця, не надто вже й звертала увагу на ту красу. Більш двох років прожила вона щасливою у шлюбі з Пантелеймоном, вірніш сказати – жила. Закохана все також палко та сильно, як і того дня, коли Василько привіз його до маєтку, вона не мислила життя без чоловіка. А Пантелеймон...

Мирослава нахмурила високе, шовковою стрічкою перехоплене чоло.

Сонце озвалось на ту похмуру червоним спалахом.

Після народження Наумчика вона серцем, таким чутливим серцем закоханої жінки відчула в чоловікові якусь слабку, ледь помітну, та все ж холодність. І страх почав крижаними пазурами сковувати серце, віщуючи щось недобре. Прокльони матері озивалися тоді в серці, вона боялася, що, проклята найріднішою людиною, утратить своє таке вистраждане щастя.

Мирослава спохмурніла ще більше.

Сонце над Дніпром набуло на якусь мить темно-червоного відтінку, мов потемнівши від думок Мирослави.

Життя її й стрімко, й повільно одночасно почало руйнуватися у той час, коли Феодосія несподівано овдовіла.

Безглузда незграбність якогось там поважного гостя Тодоровичів – і замість дикого кабана було поранено самого пана Казимира. Смертно поранено.

Феодосія полишилася молодю, навіть юною вдовоцею. Мирослава зовсім не відала того, які почуття поєднували сестру з чоловіком, так зарано й безглуздо померлим, близькими ж вони ніколи не були, та Василько переповідав, що не надто сестриця вже й сумується за загиблим мужем, одразу ж перебралася назад до батьківського дому й уже розмірковує над тим, аби вдало піти заміж удруге.

Мирослава болісно поморщилася.

В недобру, в яку ж недобру хвилину молодшій сестрі її спала на думку геть недоречна забаганка – приїхати до Мирослави на гостину. Мирослава скільки не мізкувала, а все зрозуміти не могла, чого Феодосії забажалося приїздити? Невже прочула про красеня її Пантелеймона й зацікавилася, вирішила зруйнувати щастя нелюбої сестри?

Мирослава знову поморщилася.

Ніколи не забуде вона ту кляту мить, коли у ворота маєтку вкотився, поскрипуючи, просторий та багатий ридван у супроводі загону козаків, з якого, на превеликий подив Мирослави, з'явилася висока та струнка постать сестри, одягнена в світло-зелену оксамитову сукню ляхівського пошиву, та з гарненьким рудочубим хлоп'ям на руках.

Феодосія приязно посміхнулася.

– Не чекала, сестричко?

Мирослава тільки здивовано глипала темними очима.

– Феодосія? Що ти тут робиш?

Феодосія продовжувала всміхатися.

– Приїхала на гостину. Чи не приймеш?

– Чому ж? Тільки якось це несподівано все...

У відповідь сестра тільки дзвінко розсміялася.

– А я полюбляю несподіванки!

Такою, неймовірно гарною у тому дзвінкому та мелодійному сміхові, залиту яскравим полуденним сонцем, багато вдягнену, й побачив уперше Феодосю Пантелеймон. Мирослава чомусь внутрішнє помертвіла у ту мить, коли з'явився він з боку річки, без кунтуша, у самій лиш сорочці та в кучих штанах, босий та простоволосий. І гарним, ой лишенько, яким же гарним він був у ту гожу днину, що в Мирослави вже звично затислося серце від кохання до чоловіка. Затислося, аби занити протяжно, коли помітила вона, якими очима зиркнула на нього Феодося, й сміх дзвінкий її завмер враз на вустах гарних, повновидих.

А Пантелеймон...

Мирослава чи до смертного часу свого зможе забути той погляд, котрий кинув чоловік коханий на сестру її. Здавалося, що невидимі блискавиці вдарилися над ними в небі у ту мить, коли погляди їхні зустрілися, схрестилися й застигли так... Мирослава вмить дивним чином відчула себе геть зайвою та непотрібною поряд них, тих двох, що застигли у таємничій нерухомості й у спільному мовчанні. На неї він так ніколи не дивився, то вона розуміла дуже добре, й від цього робилося так боляче, що кортіло кричати, волати, вовчицею враненою вити на весь маєток... Та Мирослава мовчала. Ні пари з вуст не зронила, допоки ті двійко дивилися одне на одного з майже голодною пожадібністю, з таким захопленням, і тільки здригнулася ледь помітно чужому оку, коли чоловік запитався веселим голосом:

– А що, Мирославо, гості у нас?

Мирослава ж, відповідаючи, навіть і голосу свого не впізнала, настільки видався він їй хрипким та чужим.

– Так, гості. Сестра моя, удовиця Феодося Тодорович.

Пантелеймон знову позиркнув на Феодосю.

– Що ж ти, дружино, таку сестру-красуню від мене ховала?

Феодося знову дзвінко засміялася, й похололій Мирославі сміх той видався поховальним дзвоном за власним коханням.

Передмістя Кременчука, наші дні

Ірина дещо роздратованою вийшла з будинку.

Вечірнє сонце спокійно гоїдалося над тихим до вечора Дніпром і видавалося не просто червоним у заході, а мов кривавим та трішки зловісним. Ірина не любила таких кривавих, як сьогодні, заходів сонця, з самого дитинства не любила, маючи щирий і неминучий страх перед таким червоним сонцем. Та

зараз те сонце її не так страшило, як дратувало, псувало й без того зіпсований настрій.

Вадим полишився у Києві ще на два дні.

Поморщивши привабливе лице з блакитними очима, Ірина повільним та неквапливим кроком рушила до берега Дніпра, до влаштованого Вадимом приватного пляжу, з надзвичайно дрібним, перлинно-світлим піском.

Майже тридцятирічна мати-одиначка, вона за дарунок щедрої долі вважала своє знайомство з підприємцем Вадимом Палієм, чоловіком вродливим та вільним, тридцяти п'яти років віку, що мав стабільний бізнес та найгарніші у світі темно-карі очі. Переживши багато неприємного, відсутність щастя в особистому житті, зраду людини, котру кохала до нестями, Ірина по-особливому цінувала свої стосунки з Вадимом і кохала його, кохала майже так сильно та палко, як і Владислава.

Майже...

Не дійшовши до пляжу, вона зупинилася, поморщилася.

Владислав...

Молодий кардіолог, син батькових знайомих, він увірвався до її спокійного життя стрімко та наполегливо. Світлоокий високий красень з руським волоссям, він закохав у себе сімейну лікарку однієї з кременчуцьких амбулаторій з такою вражаючою легкістю. Ірочка Тодорович, у житті котрої траплялися лиш полишені глибини симпатії та вподобання, у Владислава Боженка закохалася з такою силою, що й самій зробилося страшно. Швидкість та стрімкий розвиток роману теж страшили її. А він виявився просто бабієм, і вона на власні очі пересвідчилася в тім, коли прийшла до свого кабінету на годину раніш... Її Владислав, найкоханіший у світі чоловік... любився на столі з її ж медсестрою, у її власному кабінеті. Сумно, непристойно та брудно. Ірина й до цих пір дивувалася тому, як змогла тоді полишитися спокійною, не відчувати майже нічого, окрім дивного заціпеніння, й буднім голосом попросити їх звільнити її робочий стіл, навіть спромоглася досить пристойно провести прийом, не відчуваючи ні болю, нічого... Біль прийшов уже потім, біль безмежний і такий пекучий, що гадала – помре. А Владислав навіть і пробачення не попросив, просто зник із її життя, зник так само швидко, як і з'явився, розтанув, мов поранковий туман.

За два тижні вона дізналася, що вагітна.

Певне, та вагітність і врятувала її від найгіршого, від страшної безодні розпачу та відчаю, від темних та неясних думок про можливе самогубство. Відчувала, що у тім дитяті є її порятунок, заради нього, немовляти ненародженого, примушувала себе до спокою й до харчування повноцінного, обродившись гарним хлопчиком, міцним та – на щастя – не схожим на батька. Заради нього, коханого свого Сергійка, тільки й жила тепер, забувши себе.

А життя подарувало зустріч із Вадимом.

І вона покохала його.

Після зради чоловіка, котрого так кохала, після того, що відчувала до Владислава, – гадала, що серця її вже ніколи не торкнеться почуття закоханості, чоловіками не цікавилася майже й на високого імпозантного чоловіка, котрого зустріла на іменинах знайомих, одразу й уваги не звернула. Але так уже трапилося, що за столом вони опинилися поряд, розгомонілися, потім Вадим запропонував підвезти додому, бо година була досить пізньою... Ірина пам'ятала, як, побачивши його автівку – чорний дорогий позашляховик, – чомусь недоречно подумала, що з цим чоловіком у неї нічого не може бути. Власників таких автівок, з особистими водіями, загалом зверхніх та пихатих, мало цікавили прості жінки, що мали статус матері-одиначки та працювали на мізерну бюджетну зарплатню сімейного лікаря.

Але вона помилилася.

Вадим наостанок попросив номер телефону.

Й вони почали зустрічатися.

Його не злякала ні скромна робота та неможливість, ні наявність у неї Сергійка, він узагалі був просто дивовижним чоловіком, таким не схожим на Владислава, й Ірина поступово поряд нього вилікувалася від свого сердечного болю, ожила до справжнього життя.

Зітхнувши, Ірина ступила ще декілька кроків і знову зупинилася, поглянувши на скелю, котра височілася над пляжем, і зараз, залита світлом призахідного сонця, здавалася облитю кров'ю. Не розуміла чому, але завше відчувала поряд цієї скелі якийсь незатишок, якесь неприємне почуття. Щось було в ній такого, близького й далекого одночасно, що й притягувало до себе, й відштовхувало з незбагненною силою.

Вадим придбав цю ділянку землі неподалік Кременчука, біля сільця Кривуші, більш як за рік до знайомства з Іриною. Побудував двоповерховий будинок, басейн, лазню, влаштував приголомшливо розкішний сад та квітник, облагородив занедбаний пляж, та скелі не чіпав. Вона йому подобалася, піднятися на неї хоча було й складно, але таки можна, та сама Ірина туди ніколи не лазила. Навіщо? Хоча погляд досить часто тягнуло до скелі, й оце така, залита червоним світлом призахідного сонця, вона викликала якесь особливе почуття, та яке саме, того Ірина не могла зрозуміти.

Вони з Сергійком уже більше двох місяців мешкали у Вадима, й Ірина була тут господинею, продавши батьківську квартиру й гроші залишивши на майбутнє сина. Молодша від неї на два роки сестра Богдана мала своє життя, професор психіатрії у свої двадцять вісім, мешкала у Києві, читала лекції за кордоном, мала успіх та пошану, щоправда, заміж не поспішала.

Ірина поморщилася.

А ось вона таки заміж зібралася. Вадим хотів життя сімейного, хотів справжню родину, народження ще дітей, хоч і до Сергійка ставився, як до рідного сина. Й весільна сукня, прибрана перлинами та придбана в елітному салоні Києва, уже чекала свого часу, й спеціально найняті люди займалися

приготуваннями, й Богдана прилітала з Мюнхена, аби встигнути на весілля, а Вадим не міг відірватися від справ.

Ірина знову поморщилася.

Вона розуміла, що не має так поводитися, що це є досить нерозумно, вона за чотири дні стане його дружиною, але не могла нічого з собою вдіяти. Вона ревнувала Вадима до його заступниці. Й зараз особливо, коли вони були разом у столиці й Вадим повідомив про затримку.

Знову рушивши до пляжу, Ірина на мить зупинилася, бічним зором ухопивши на вершині скелі порух якоїсь тіні. Придивилася. Скеля була абсолютно порожньою, тільки сонце на ній вилискувало червоним... та чомусь зробилося геть муторно, до холоду та оніміння пальців муторно, як бувало в дитинстві, коли перестрашитися вона чогось. Та чого тут страшитися? Будинок Вадима та вся територія довкола нього були огороженими та добре охоронялися, ніхто сюди не міг проникнутися, хіба що від Дніпра, та й там, біля берега, було встановлено камери. Проте якась напруга в ній полишалася, й ця тінь на скелі, вона продовжувала непокоїти, й Ірина була впевненою й переконаною, що та їй не взілася. Тільки що ж за тінь то була?

Не встигла Ірина так подумати, як тінь майнула знову, й цього разу вона побачила її вже не бічним зором, а прямо перед собою, й не промельком, а роздивилася жіночу постать у червоному, з довгим чорним волоссям.

Нахмурилася, не розуміючи.

– Що це ще за маячня? – запиталася у самої себе, не розуміючи, як дивакувата ота жіночка потрапила на верхівку скель. Хто вона взагалі така й що робить тут, як прогавили її охоронці?

Жіноча постать знову з'явилася на верхівці скелі.

Тепер Ірина мала змогу добре роздивитися, та побачене не вдоволювало, а навпаки, геть пантеличило та викликало нерозуміння. Одягнена жінка була у довгий червоного кольору одяг, котрий видавався дивним, такого Ірина ще не бачила, й поводитися вона якось дивно, металася верхівкою скелі, мов не знаходила собі спокою, й призахідне сонце заливало примарливим червоним сяйвом і скелю, й ту дивакувату жінку. В якусь мить вона зупинилася, поглянула на Ірину, й тій мов хто морозом сипонув за спину, муторно зробилося від того погляду так, що ледь на ногах втрималася від несподівано гострого нападу невимовного страху. Кортіло обернутися та кинутися геть, назад до спокою, затишку та безпеки будинку, де була охорона...

Але вона не могла навіть поворушитися.

Погляд дивної незнайомки, що нерухомо стояла тепер на верхівці скелі, оповита червоним світлом призахідного сонця, тримав Ірину прикутою до одного місця. Це видавалося неможливим і безглуздим, але так воно й було, й Ірина відчувала в собі якусь залежність від того погляду, й саме він полишав її здатності навіть поворушитися. За декілька хвилин жінка підняла тонку руку, майнула нею в повітрі, майнула поклично, й Ірина

зрозуміла, що має негайно й неодмінно опинитися поряд тієї дивакуватої незнайомки, опинитися будь-що. Твереза думка об тім, що потрібно втікати від цієї дивачки, засвітившись десь у свідомості, одразу ж зникла геть, і тепер єдине, що турбувало Ірину, – то було бажання потрапити на верхівку скелі якомога швидше. Ноги Ірини, засмаглі та взуті в сандалі зі світлої шкіри, мов самі понесли її теплим золотавим піском пляжу до скелі. Перед стежиною, важкою для підйому, крутою й небезпечною, вона зупинилася, мов наштовхнулася на неочікувану перешкоду, але поклик з верхівки був настільки сильним та потужним, що викликав у неї лиш коротку й незначну затримку на важкій стежині, й вже за мить вона почала дертися вгору, геть не зважаючи на небезпеку обірватися, на біль від подряпин на долонях та колінах. Головним було інше – опинитися якнайшвидше на верхівці скелі, поряд темноволосої жінки. Все інше, все життя її, включаючи Вадима та сина, весілля, що наближалось, – все то було зараз таким далеким, неважливим і мов неіснуючим. Головне – то жінка, що терпляче чекала на неї, застигнувши нерухомо.

Й вона таки видерлася туди, ступила ледь помітно тремтячими ногами на тверду поверхню скелі й завмерла отак перед дивною постаттю, закліпала блакитними очима, мов тільки отямившись від важкого сну.

Жінка та виявилася досить молодою, на вигляд років двадцять п'ять, не більш того. Довге її чорне волосся було вільно закинута за спину, у світлі сонця набувши червонуватого відтінку й... мов зловісного чогось. Зловісним видавалося й лице незнайомки, бліде... ні, навіть і не бліде, а таке... наче синього відтінку, мов у втоплениці.

Втоплениця...

Ірина й сама не знала, чому спала їй на думку така уява, то, можливо, вологе волосся незнайомки, котре розвіював вітерець, а може, справа була у легкому, ледь відчутному смороді від жінки, а тхнуло від неї застоюною водою та ще чимось дивним та нудотливим. Придивившись, Ірина з подивом помітила у дивному одязі незнайомки... водорості.

Може, вона купалася та заблукала?

Та хто ж вона така, циганка, чи що?

Повагавшись, Ірина все ж запитала.

– Хто ви?

Жінка поглянула на неї, піднявши очі, й Ірина тільки зараз побачила, які вони темні.

Й ледь стримала пронизливий крик.

На неї дивилися очі неживої людини.

Тонкі сині уста незнайомки покривив незрозумілий усміх.

– Не впізнала мене, Феодосю?

Ірина здригнулася.

– Вибачте, мене звати Іриною, й...

Із синіх вуст зірвалося розчароване зітхання.

– Ти не вона! Знов не вона! Ховається від мене сестриця моя проклята, ховається у втіленні іншої! Та все одно, ти з роду її поганого вийшла, ти з Тодоровичів, руда й блакитноока...

Ірині зробилося геть муторно й страшно.

– Хто ви?

Тонкі, жахливі вуста покривилися.

– Ти хочеш дізнатись об тім, хто я така? О, ти дізнаєшся, обов'язково дізнаєшся, бо є нащадком моєї сестриці. Та лише зачекай, не все одразу.

Ірина затихла, слухаючи трішки дивнуvату промову жінки, та що там говорити, дивним у цій жіночці було все, й не тільки оцей говір і тихий голос, схожий на шепіт. І раптом Ірині сяйнула єдина зрозуміла зараз думка – та жіночка ж божевільна.

Геть божевільна!

Одразу ж зробилося набагато легше. Божевільна! Як вона одразу об цім не подумала! Певне, й справді якась божевільна, можливо, мешкає десь неподалік, утекла з-під нагляду й стрибнула до Дніпра. А можливо, й не перший день блукає у такому ось дивному вигляді, й очі такі тому має – мов неживі, й розмовляє не зовсім зрозуміло. Щоправда, божевільні люди можуть бути досить небезпечними. Ірина вже жалкувала до сліз, що підкорилася поклику якогось незрозумілого тяжіння й подерлася на цю кляту скелю. А що, коли цій божевільній ще заманеться зіштовхнути її зі скелі?

Не втримавши дрожу в тілі, вона обережно запитала:

– А... а як ви опинилися тут, на скелі?

Жінка несподівано посміхнулася.

– Як я тут опинилася? О, ця скеля є моїм найулюбленішим місцем на землі. Знала би ти тільки, скільки годин просиджувала я на цій верхівці, особливо після наїздів твоєї далекої прабаби...

Ірина зовсім розгубилася.

– Ви... ви мешкали тут?

На вустах жінки промайнув сумний усміх.

– Колись давно... Й знала би ти, якою щасливою колись була я у цьому місці, кохаючи вперше у житті, переконана, що коханою є теж. Але я помилялася,

як глибоко я помилялася, як помиляєшся зараз і ти, переконана у почуттях свого нареченого.

Ірина здригнулася.

– Про що ви кажете?

– Про життя, про нього, прокляте, про що ж іще?

– Я вас не розумію...

– Я теж багато чого не розуміла у житті своїм, допоки у маетку моему не з'явилася сестриця моя. Ті вогненно-руді коси й ясні блакитні очі витнули у мене серце, полишили вічного спокою мою душу...

– Ви хворі? – обережно запиталася Ірина.

– Ні, ніколи лікарів мені не прикликали. – Сонце за спиною жінки всідалося все нижче до обрію, до густих дерев, що росли на острові навпроти, й від того небо й весь простір довкола неї видавалися кривавими. – Хворість у іншому мене пекла, іншою хворістю мучима я була від того дня клятого, коли приїхала до мене на гостину сестра.

Ірина прокашлялася.

– Вас образила сестра?

Синювате лице жінки раптом зробилося потворно-злим.

– Образила? Та руда відьма вкрала в мене чоловіка.

Ірина з жахом помітила, як лице незнайомки робиться ще більш потворним, мов та промайнула на ній злість поклала початок котромусь перетворенню, й молода та вродлива, незважаючи на дещо синювату блідість лиця, вона враз видалася Ірині потворою, страшною й неприємною. Раптово налетілий вітер розвіяв її волосся, й Ірина з подивом помітила у ньому зелені цяточки водоростей.

Незнайомка хижо всміхнулася.

– Вона ховається, але я все одно її віднайду!

Ірина здригнулася.

– Кого?

– Феодосю!

Ірина досить широко пожалкувала ту незнайому їй жінку з дивакуватим ім'ям Феодося, на котру, певне, й полювала ця божевільна. Невідомо ще було, які наміри вона мала стосовно неї, Ірини, й жінка не мала уяви, як зможе втекти від божевільної на цій скелі й чи зможе подужати... кажуть, що божевільні часом мають надприродну силу, подужати їх буває складно.

«Навіщо я сюди видерлася?» – впадумки докорила собі Ірина, з острахом споглядаючи на незрозумілу співрозмовницю, мовчання котрої зараз видавалося дещо загрозливим. Сонце, набувши кривавого відтінку, почало повільно ховатися в зеленому листі дерев острова, й той захід сонця мовби дав якийсь поштовх дивній божевільній. Стояла буцімто спокійно, мовчазна зробилася, як раптом вся ожилася, заворушилася, темні очі, вилискуючи червоним світлом, уп'ялися в лице Ірини муторно-наполегливим поглядом. А потім вона почала рухатися, наближатися до Ірини повільними кроками, наче надаючи можливість утекти, уникнути цього наближення. Та Ірина, повністю захоплена дивним, гіпнотизуючим поглядом, не могла не те що втекти, яке там, вона навіть поворушитися не була спроможною, повністю підвладна тому погляду, мов засудомлена його силою. Й чим ближче підходила жінка, тим слабкішим робилося бажання втекти, й Ірина просто нерухомо стояла на скелі, й здавалося, що навіть уже й не дихала. А жінка наближалася, хоча й повільно, та все ж невинно, не відриваючи погляду темних очей від лица Ірини, від очей її блакитних, геть полишених волі.

– Слабка ти, набагато слабша від Феодосії, – прошелестів над притихлою скелею задумливий голос, й Ірина раптом відчула досить гостро та пронизливо те, чого не відчула раніш або відчувала, та досить слабо. Від незрозумілої божевільної тхнуло... пліснявою та наче гниллю. Лице жінки знову набуло потворності, майнув вираз пекельної ненависті, і його залило, мов кров'ю, червоним світлом вже майже сілого за густе листовиння сонця.

Жінка зупинилася від Ірини настільки близько, що та ледь не задихнулася від смороду її тіла... Обличчя, на котрому стрімко проступалися брудні темні плями, почало наближатися, й Ірина не мала в собі сили відхилитися, цілком підвладна тому погляду, що впивався в її очі зі страшною силою, усе глибше... Вона вже не мала ані сили, ані думки втікати, те бажання назавше покинуло її свідомість, і тільки якимось відсторонено помітила, як на іншому березі, де за спиною жінки, востаннє промиготівши червоним полиском, поважно закотилося в дерева сонце... й ще побачила руки, тонкі та наче кістляві в пальцях руки, що потягнулися до неї... Дивно, але страху вона зовсім не відчула й нічого вже не відчувала, окрім тільки слабого здивування, коли пальці ті торкнулися беззахисного її горла й виявилися не просто прохолодними чи холодними, ні, ті пальці були вражаюче крижаними. Не відчула вона страху й тоді, коли пальці ті почали стискатися довкола горла її – немилосердні, крижані та... смертоносні. Вони стискалися, поступово набирали сили, та Ірина їм не супротивилася, геть підвладна темним, муторно-наполегливим очам.

За хвилину впала мертвою до ніг жінки.

Деся у будинку заплакала, прокинувшись, дитина.

– Мамо!

Ірина вже не чула поклику сина, нічого не чула й не бачила, не бачила й того, як слабка з вигляду жінка підхопила її тіло бездиханне на руки й кинула його до річки, заспокоїної призахідним сонцем.

Ірина була мертвою.

Від будинку до скелі бігла жінка...

- Ірино Янівню... Ірино Янівню...

Темноволоса жінка у незвичному червоному одязі озирнулася, поглянула недобрим оком на худеньку постать у чорній сукні, що швидко бігла до скелі, й тонку нитку її безкривних, блідих вуст зазміїла зловісна усмішка. Сонце вже встигнуло геть сховатися за дерева на острові, й тільки палаюче червоним небо нагадувало про палке сидання сонця. Жінка постояла ще мить, і її темні очі мов загорілися червоним, яскравим променистим світлом. Порух вітру... й вона просто зникла, розтанула в повітрі, залишивши скелю геть порожньою, на верхівці її тепер тільки слабо шелестів вітер.

Служниця Вадима Палія здійснювала крик, повідомивши прибіглим охоронцям про жінку, котра вкинула до Дніпра наречену господаря.

Розпочалися пошуки...

Й хтось мав сповістити його про те, що сталося.

Маєток сотника Скубія, 1656 рік

Дзвінкий, сріблястий сміх Феодосії примарою блукав будинком, і такою ж примарою видавалася самій собі й Мирослава, котра блукала власним будинком уже не як господиня, ні, а як та справжня примара. Мучима, палима пекельним, нещадним та невгасним вогнем, котрий не полишав її в спокої ні вдень, ні вночі. Десь у вітальній залі знову пролунав сміх Феодосії, й Мирослава, безцільно вештаючись порожнім коридором свого великого маєтку, застигла нерухомо, чутливо дослухаючись. І поморщилася болісно, зачувши за мить, як пролунав у відповідь тому красивому сміхові сестри низький, басовитий сміх коханого Пантелеймона.

Безсило притулилася до стіни онімілою спиною.

Феодосія приїхала на гостину лиш на декілька днів, а затрималася вже на третій тиждень, про від'їзд свій не маючи жодної промови. Навпаки, Мирославі видавалося, що вона вже й гадки не має їхати, маючи намір залишитися у маєтку, у домі її чи вже не назавше. Й як гостро закарбувався в пам'яті день той, коли приїхала сестра. Й вечір того клятого дня. Пантелеймон, котрий вдома ніколи особливо не переймався власним одягом, вештаючись, мов той наймит, у старих штанах та подраній сорочці, того вечора одягнувся з несподіваною пишністю, натягнувши на себе навіть оксамитового кунтуша, хіба лиш саблі не додав, і сап'янці взув святкові. Мирослава з упалим серцем помітила, що й до лазні він навідався, розвіюючи зараз довкола себе дух свіжості та безперечної чоловічої привабливості. Сестриця її теж приодягнулася пишно, мов до статечного світського прийому, та все на ляхівський манер, не в якогось там задрипаного козацького кунтуша зі звичайною спідницею. Ні, мов королівна, зодягнулася в багату сукню, кольору темно-зеленого, з важкого оксамиту, розшиту камінням, й груди, перса свої пишні, білизни молочної, вирізом сукні на ліфі оголила ледь не до половини, а на шию ж гарну, мов у лебідки молоді, навісила прикрас лискучих, і волосся руде своє,

вогняне, розпустила вільно за спиною. Й увійшла вечеряти, мов до гетьманського чи королівського залу, й у Мирослави серце геть захололо, коли побачила вона, якими очима вп'явся її Пантелеймон у те видиво чарівне, похлинулася прохолодним квасом, із ще вчора дружини милої та любої – мов і не існувало більш для нього – перетворилася вона ледь не на наймитку непомітну й невидиму, тепер вся увага його була належна Феодосі, котра почала одразу ж кокетувати з Пантелеймоном. Кидаючи на Мирославу короткі, хитруваті погляди своїми блакитними очиськами, всілася до Пантелеймона близенько й не стільки іла вже ту вечерю, як розповідала про життя своє в Умані, про часті поїздки з Тодоровичем до Варшави, де таку пишність бачила... Пантелеймон захоплено слухав її, й не так слухав, як пожадібно ковтав голодними темними очима кожен порух її граційний, кожную посмішку та погляд мрійливий і заманливий, мов синя безодня. Мирослава відчувала кожную страву на смак, мов отруту, але продовжувала їсти, незрозуміло й чому, а коли пішла спати, то Пантелеймон чи не вперше після весілля пішов спати в окремі покої.

– Втомився я, – відказав чужо та відсторонено, байдуже цілючи Мирославу й не дивлячись їй у вічі. Й Мирослава не втрималася.

– З Феодосею кокетувати втомився? – запиталася жовчно.

Пантелеймон нахмурився.

– Ти про що це?

Мирослава поморщилася.

– Гадаєш, що я є сліпою?

Скубій нахмурився ще більше.

– Дурних ревнощів у домі своїм не потерплю. Твоя сестра надзвичайно чарівна й вродлива жінка, й у моїм захопленні нею немає нічого дивного.

– При живій дружині?

Пантелеймон зіщулився.

– Я ж тебе не кидаю!

Мирослава здригнулася так, мов отримала від нього поличника.

– То ти... ти мене й кинути можеш?

– Ні, то гріх. Ти просто навігадувала собі зайвого.

Та яке там уже навігадувала? Весь наступний тиждень Пантелеймон майже увесь час проводив поряд Феодосі, приділяв тій стільки уваги... Все вони про щось розмовляли, а то й шепотілися, то могли зірватися й понестися на лови гарячими, баскими кіньми, й тільки лиш удвох, і Мирославу з собою не запрошуючи, й вона могла лиш тільки здогадуватися об тім, чим вони там займалися. Й до опочивальні Мирослави Пантелеймон так і не повернувся,

сваритися вона з ним уже боялася після того випадку, як необережно сказала Феодосі, чи не час їй уже від'їздити до батьків.

Сестра кинула на неї незрозумілий погляд.

– Женеш, сестро?

Мирослава дещо розгубилася.

– Ні, просто...

Феодося рвучко зірвалася на ноги з фотеля, у котрому сиділа, читаючи якогось листа, певне, що від матері.

– Ні, сестро, усе-таки женеш. Й відаю я чому – до чоловіка ревнощами сходишся, мов гадюка отрутою.

Мирослава зіщулилася.

– А що – дарма?

Феодося хитрувато посміхнулася й знизала плечима.

– Може, й не дарма... хто ж його знає?

– Ти що... хочеш... хочеш відібрати в мене чоловіка?

Феодося не відповіла, та тільки у погляді блакитних очей щось підказало Мирославі, що питанням цим поцілила вона досить влучно. Й страх, страх безмежний втратити Пантелеймона охопив її настільки владно та засліпливо, що вона вже й не пам'ятала себе, й не володіла собою, напустившись на сестру.

– Геть з мого дому! – наказала, ледь стримуючи себе, аби не кинутися на Феодосю, не вчепитися в личко її чарівне нігтями, не попсувати краси цієї довершеної. – Негайно ж забирайся туди, звідки прийшла, й щоби нога твоя більш не ступала до мого дому!

Та Феодося у відповідь лиш розреготалася.

– Ти не зможеш мене вигнати!

Мирослава поглянула недовіжливо.

– Це чому ж?

– А Пантелеймон не дозволить!

І вона, клята дівка, геть не помилилася. У той же вечір розлючений Пантелеймон увірвався до опочивальні Мирослави й, затинаючись від люті, накинувся на дружину.

– Хто дозволяв тобі виганяти Феодосю? Чи ж ти забула вже, що будинок цей належний мені? А я кого чемно схочу, того тут і привітаю. Й ти не маєш пхати свого носа...

– Я твоя дружина, а не наймитка...

– То й що?

– А права вже не маю...

Пантелеймон кинув на Мирославу роздратований погляд:

– За Писанієм саме чоловік є головою жони, й вона має перед ним скорятися, в усім слухатися...

Мирослава поморщилася.

– Та Писаніє ще не дозволяє зраду!

– Я тебе не зраджував!

– А звідки я то знаю?

Вони посварилися в той вечір, посварилися чи не вперше за своє подружнє життя. Мирослава після сварки кожен день проживала, мов пекельну муку, й на справжнє пекло тепер перетворився для неї дім, раніш наповнений лиш щастям та світлом. І примарою тепер блукала вона будинком, темним для неї, бо потемнів для неї цілий світ і любий дім від горя та розпуки. Відчувала, серцем чутливим, кохаючим відчувала, що не потрібна вже чоловікові вона своєму. А сама ж, незважаючи ні на що, продовжувала кохати Пантелеймона, кохати не менш сильно, як і на початку подружнього життя, і його холодність, його зацікавленість Феодосею робили їй боляче, неймовірно боляче, але кохання до Пантелеймона не вбивало. Серцем панувала дивна мішанина з кохання до чоловіка, образи на нього, болю та ненависті до сестри. Усе це полишало Мирославу спокою, апетиту та сну, погрожуючи відібрати на додачу ще й розум.

Вона знала, що наймити вже шепочуться поза спиною про те, що господиня починає божеволіти від ревностів, блукаючи домом примарою, а сестриці її вродливій тільки того й потрібно. Хто-хто, а прислужники завше помічали все надто добре, й захоплення господаря чарівною гостею не пройшлося повз їхню увагу. Але ж Мирослава не хотіла ніяк божеволіти, зовсім ні, й єдиною її, бажаною мрією – то було повернення колишнього, щасливого життя, котрим вони жили з Пантелеймоном до приїзду Феодосії. Життя у їхнім раї на березі Дніпра, де були тільки вони вдвох, та ще синочок коханий, та кохання їхнє, що видавалося вічним та невмирущим...

Кохання...

Що то було за кохання з боку Пантелеймона, що минулося воно так швидко, зникнувши під чарівним поглядом блакитних очей сестри її звабливої? А може, й не було його зовсім у серці Пантелеймона й тільки видавалося їй увесь час, що кохає її чоловік, видавалося в той час, коли насправді й не було. Та якби ж то відав потаємне його серця, а так... Думи – виснажливі та

пекельні, – вони круками зголоднілими накидалися на змучене серце Мирослави, витинаючи у неї саму її душу, змучуючи так, що вона вже й не знала, де шукати порятунку.

Та на третьому тижні перебування у них Феодосі доля раптом зжалкувалася над Мирославою, й від пані Василя надійшов лист із вимогою до Феодосі, аби та негайно поверталася, бо у Василя трапився серцевий напад, від якого вона мало була не померла й зараз почувалася вкрай погано. А слідкома за листом прибув і Василь із суворим материнським наказом без Феодосі не повертатися. Феодосія одразу спохмурніла, закрепили губи, та все ж була змушена повертатися до Умані.

Мирослава ожилася.

Знову зробилася господинею у власному домі, а не примарою, що безцільно блукає коридорами. Зодягалася щонайкраще, не з'являючись перед очі Пантелеймона інакше, як у гарних шовкових сорочках та оксамитових спідницях, і волосся довге своє, важке та густе, усе частіш випускала вільною чорною хвилею за спину, і дроздом, тріпотінням серця помічаючи, що Пантелеймону це подобається, й одного дня ледь не померла від щастя, коли він несподівано ласкавою рукою торкнувся її волосся, прошепотівши на вухо:

– Наче шовк!

– Справді? – тихо видихнула, ледь спроможна говорити.

– Дуже гарне.

Весь день проходила після того, мов вином витриманим впита, й після вечері, боячись розчарування, та все ж вирішивши битися за чоловіка не на життя, а на смерть, приникла до нього теплим, чутливим тілом. Пантелеймон не відштовхнув її, не відтрутився й сам, і за мить уже його уста цілували мліючи від щастя Мирославу, а руки пестили тіло, потопаючи долонями у важкому та гладенькому шовкові її волосся...

Він знову повернувся до її опочивальні.

Мирослава лякливою, наполоханою птахою берегла хитке щастя, що повернулося до її дому. Вже не замислювалася над тим, чи ж кохає її Пантелеймон, то не було зараз важливим таким. Головним тепер було не втратити його, нехай навіть уже не кохає, та тільки б не покидав. І зрештою – коли ж не кидає, навіть з остраху перед карою Божою, то хоч трішки, а кохає ж.

Й Небеса дарували їй іще одну милість.

Вона зробилася важкою другим дитям.

Пантелеймон, на диво Мирослави, новині про друге дитя зрадив, навіть висловив своє бажання мати до сина ще й донечку, й Мирослава тепер перед образами стала слізно прохати Мати Божу подарувати їм донечку, врятувати вінчаний перед престолом Божим шлюб. І тільки глибоко в серці, мов чорна тінь, що зачаїлася, жила згадка про сестру та страх її повернення. Страх

знову побачити у будинку своїм очі ті лукаві блакитні й сміх почути отой дзвінкий та сріблястий – ненависний. Батько відписував, що мати полишається ще досить слабкою та хворою й тримає поряд себе Феодосю, котра невідомо з якого дива вже занадто пнеться до маетку Мирослави, чим неймовірно злує та дратує матір.

Мирослава, читаючи того листа, геть уже грішних думок дійшла, бажаючи рідній матері й далі нездоров'я, аби тільки тримала вона подовше біля себе ненависну Феодосю.

Та хіба ж таку втримаєш?

Примчала до них на гостину, й не дочекавшись видужання матері, й Пантелеймон, котрий було чи призабув Феодосю, чи приохолонув за цей час її відсутності, знову спалахнув, варто йому було лише взріти очі ті звабливі та почути сміх сріблястий. Мов зчарувала його Феодося сміхом тим своїм чаклунським, мов зіллям тим відьомським обпоїла, й Мирослава, що була трішки заспокоїлася, відчула знову, що втрачає чоловіка. Щоправда, вона тепер мала під серцем дитя, й Пантелеймон був у своїм поведженні з нею набагато м'якшим, ніж навесні, коли Феодося приїздила вперше. Мирослава помічала, що сестрі то не надто до вподоби, та вона поки тільки помовчувала.

Між сестрами почалася війна за одного чоловіка.

Пантелеймон і надалі відмовлявся від розлучення з Мирославою, вважаючи особливим що й стан її, що й грішність того діла. Та, побоюючись того гріха, він усе ж не міг встояти перед звабливою спокусою Феодосі, й життя Мирослави знову перетворилося на жахіття.

А Феодося... Вона наче геть сказала, не ховалася вже в своїх намірах, в очі Мирославі кидаючи зухвалі слова.

– Віддай мені Пантелеймона, Мирославо, – приступилася вона до сестри, вилискуючи наполегливо блакитними очима. – Він з якогось дуру вважає, що кидати тебе є великим гріхом. – Феодося гмикнула. – Теж мені, святий вишукався. Але якщо ти сама його покинеш, відпустиш, йому гріха не буде.

Мирослава відсахнулася настрашено назад.

– Ніколи такого не зроблю!

Феодося зіщулила лукаві очиська.

– Та він же не кохає тебе!

– А ти почім то знаєш?

Феодося самовпевнено посміхнулася.

– О, я багато чого знаю про твого чоловіка, я краще від тебе його знаю, сестро. Й рано чи пізно все одно доскочу свого й стану його дружиною!

Мирослава лиш зневажливо пхикнула.

- Для цього тобі буде потрібно спершу мене вбити!

Феодосія поглянула якимось дивно.

- Буде потрібно, то й уб'ю!

Не повірила словам сестри, та чого ж у запалі не наговориш, можна багато чого наговорити. Не вважала сестру за вбивцю, та все ж якийсь страх у серці після розмови тої оселився. А ще вона, важка дитям, ніби мала тримати в серці лиш усе добре та світле, але розуміла, що таки сильно ненавидить сестру. Ніколи між ними не було любові, то так повелося ледь не від самого народження Феодосії, але тоді сестра сприймалася Мирославою геть байдуже, мов чужа. Зараз же в серце в'їлися намертво порості темної ненависті, почуття, котрого не мало би бути до рідної людини. Та й навзаєм було те почуття, Мирослава відчувала то.

Вона більш не скніла примарою блудливою коридорами будинку й у покоях своїх не зачинялася, а йшла до скелі, котра й раніш була для неї улюбленицею в маетку, а зараз і взагалі видавалася прихистком від жорстокої дійсності. Феодосія ж чим далі, тим більш нахабнішала. Поводилася так, мов господинею в маетку зробилася, дружиною вінчаною Пантелеймону, могла на злість Мирославі на очах тої вхопити його в обійми, настільки спокуслива та гарна, що той, схоже, не міг перед нею втриматися.

Кожен день був тепер для Мирослави пеклом.

Вона ще до смерті страждала душею й тілом.

Й не мала жодної хвилини спокою.

Тільки там, на верхівці скелі, куди забиралася з ризиком для майбутнього дитяти, почувалася чомусь більш-менш спокійно, мов саме те місце мало здатність лікувати такі глибокі сердечні рани, котрі мала Мирослава. Могла довго дивитися на сіруваті, то спокійні, то бурхливі води Дніпра внизу, годинами не зводити очей то з неба над головою, то з плеса річки, заспокоючись так, відсторонючись від того мороку, на котрий перетворилося життя її з появою сестри.

А ще полюбилося дивним чином спостерігати, як сідається сонце над Дніпром, особливо таке, що заходилося на вітер наступного дня - червоно. В тих заходах червоних, наче кривавих, вбачалося їй щось одночасно заспокійливе й тривожливе, чаруюче й таке, що викликало дивні почуття, та ще неспокій і потаємний, ледь помітний страх.

А потім настав той день...

Сонце в той день зібралося сідати червоно, вішучи вітряний день на завтра. Пантелеймон від'їхав у справах до Чигирина, за покликом гетьмана Хмельницького. Феодосія вешталася будинком похмурою та невдоволеною. Мати надіслала звістку, що повністю видужала, тому приїде до маетку старшої доньки, щоби забрати Феодосію, котра вже надто забарилася у гостях.

Мирослава поморщилася.

Бачити матір у домі своїм вона зараз не надто бажала, вистачало їй Феодосії, до нудоти накуштувалася, а мати... Та жінка, котра породила її до життя, яка вона взагалі була їй мати? Мати – то та людина, що приголубить, заколихає, утішить та підтримає, а не та, що заклає власними вустами, облаявши підкидьком бісівки.

Мирослава важко зітхнула.

Може, від того тепер і страждає, що рідна мати проклинала?

Сонце продовжувало криваво червоніти на очах сумної, замисленої Мирослави, мов безмовно висловлюючи співчуття.

Мирослава пильніш поглянула на його червоне, мов розпечене, коло.

І здригнулася.

Щось, невідомо вже що, змусило її напружитися й стрімко обернутися назад, поглянути за спину.

Й здригнутися знову.

На верхівці скелі стояла Феодосія.

Щось у напруженому, зосередженому лиці, зовсім неусміхненому підказало Мирославі, що видерлася та сюди, на скелю, не дарма.

В блакитних очах Феодосії плескалася небезпечна муторність.

Мирославі вмить зробилося лячно.

– Феодосю, що ти тут робиш?

На лиці Феодосії промайнув дивний вираз.

– Прийшла до тебе, – відповіла незрозуміло.

Мирослава напружилася.

– Навіщо?

Феодосія промовчала, та настільки красномовно промовчала й так позиркнула, що Мирослава раптом усе зрозуміла й без слів. Зрозуміла, чому сестра видерлася на скелю й що означала та муторність у її блакитних очах.

То була смерть.

Її – Мирослави – смерть!

Вражена, приголомшена, поглянула на сестру зневірливо, гадаючи, що то їй усе лиш видалося, що то сонце так сідає, що в очах Феодосії вгадується

щось лиховісне. Але ні, не привиділося, й холодом пробрало до нутрощів, коли таки дотямила, що не взрілося їй нічого... Ясно, як сонця коло над притихлим Дніпром, бачила мить тому, так, бачила власну, саме її смерть у гарних блакитних очах сестри.

Відступила назад на декілька кроків.

Та куди ж тут утечеш?

– Феодосю? – прошепотіла ледь чутно.

Блакитні очі прикипіли до неї муторним поглядом, але Феодося чомусь мовчала, мов зважувала для себе щось, і лице її юне, таке гарне та чарівне завше, видавалося Мирославі зараз лицем незнайомки. Та сестра навіть старшою за свої роки видавалася.

Погляд Мирослави заметався... Зійти зі скелі можливо було лиш однією стежиною, хоча й досить складною, та все ж, а всі інші шляхи означали вірну смерть. Та шлях до стежини перегороджувала Феодося, й Мирослава не була певною в тім, що зможе подужати сестру, бо та була й вищою від неї, та й харчувалася не в приклад краще. Мирослава ж останнім часом переважно нудотами страждала, що через дитя, що через нерви.

Дитя!

Вона має захистити його, своє неповинне та безпомічне дитя, те єдине створіння, котре ще могло повернути щастя у їхню майже зруйновану родину. Повернути те, що руйнувала сестра своєю безжальною рукою, рідна людина руйнувала, котра була гіршою від смертного ворога Мирославі.

Невже вона й справді прийшла сюди вбити її?

Мирослава не знала, що їй робити, як порятуватися від наміру злого сестри, наміру, що так ясно вбачався в її очах, незважаючи на мовчання самої Феодосі. А чому вона вже мовчала? Можливо, не могла наважитися на чорну справу, чи, може, й не було нічого, й привиділося все Мирославі, й Феодося просто злує через те, що Пантелеймон не бажає кидати Мирославу, та ще й мати приїздить, аби повернути її до Умані.

Мирослава глибоко зітхнула.

– Феодосю, я б...

Й ось тут Феодося, мов прокинувшись від сну, раптом заговорила, й так пристрасно заговорила, мов греблю прорвало натиском води.

– Ти маєш померти! – вигукнула вона різко, змушуючи Мирославу здригнутися й похолонути від неприємного, липкого відчуття страху. Страху такого, що раніш вона його й не знала, – то був особливий, ні на що не схожий страх живого створіння за своє життя, дароване лиш раз. Страх загнаної хижакон у куток тварини, котра чує власну загибель. Й Мирослава теж чула її – власну загибель відчуттям незрозумілим. Вона не помилилася, й Феодося таки прийшла сюди з чорними намірами.

Намірами вбити власну сестру!

Господи, помилуй!

Сковтнула слину, що зробилася неприємно гіркою.

– Феодосю, що ти кажеш такого? – вжахнулася.

Феодося недобре зіщулилася.

– А що, не подобаються мої слова? Чи ти гадаєш, що мені подобається марно чекати, поки Пантелеймон таки визріє для рішення тебе покинути? Він же не кохає тебе, геть не кохає, мною повністю зчарований, а розлучатися за гріх вважає, особливо тепер, коли ти важка.

Мирослава сіпнулася.

– Й ти не пожалкуєш мого дитяти?

Феодося поглянула безжально.

– Ні!

– Але ж ти моя сестра... рідна сестра...

Знизавши плечима, Феодося відгукнулася досить байдуже:

– Ми ніколи з тобою не були досить близькими, і я ще з дитинства навчилася від мами нелюбові до тебе. Ти мені раніш була швидше байдужою, хоч мама завше вважала, що ти людина недобра й серце в тебе лихе, та мене то все геть не обходило, у материні заботи я ніколи не вірилася... Але зараз, зараз я хочу бути поряд Пантелеймона, мені потрібен цей чоловік...

Мирослава кинула на сестру сумний погляд.

– Ти кохаєш його?

– Так.

– Та він усе ж належний мені! – уперто вигукнула Мирослава, відчувши, як обривається щось усередині, коли Феодося розреготалась у відповідь.

– Тому ти й маєш померти! Зізнаюсь, я довго вагалася, не наважуючись на таке, але... Ти маєш зникнути з життя Пантелеймона, зникнути назавше!

– Заради дитини... я й так піду, зникну, поїду кудись, дам йому вільне життя, тільки пожалій мое дитя, не вбивай... – Мирослава промовляла те, що лягало на серце, розуміючи, що як не важко їй буде це зробити, та заради дитяти вона й на таке піде, витне з себе серце живцем, вирве кохання, покине коханого, аби тільки дитя жило, а вона поступиться чоловіком...

Феодося покривила вродливе лице.

– Я тобі не вірю!

Мирослава перехрестилася.

– Перед Господом присягаюся!

– Усе одно не вірю!

Мирослава була вже ладною впасти перед сестрою на коліна.

– Пощади, сестро! Пантелеймон усе одно ж покине тебе, коли дізнається...

Вустами Феодосі сковзнув незрозумілий посміх.

– А хто тобі сказав, що він дізнається? – Вона розреготалася, щоправда, невесело, а якось нервово та дещо неприродно, й Мирославі морозом обсипало спину від того реготу. Поховальними дзвонами лунав він зараз для неї. – Ти ж останнім часом геть дивною зробилася, божеволіти почала від горя гіркого, втікала сюди, до скелі... Й хто ж його тебе там знає, які думки малися у хворій голові. Розлюблена чоловіком – взяла та й стрибнула до Дніпра.

Тілом Мирослави пройшов дроз.

– То ти втопити мене намислила?

– Так.

– А як впливу?

Вуста Феодосі заміїлися нелюдям усміхом.

– Не вплинеш.

Мирослава дивилася в її холодні, блакитні очі й розуміла – так, вона не впливе, Феодосія вже потурбується об тім. Але ж вона не хотіла померати, людоньки добрі, зовсім не хотіла, особливо зараз, маючи під серцем дитя... Темні, глибокі очі Мирослави загорілися злим вогнем. Ні, вона ще так задарма й не віддасть життя свого, вона ще побореться, вона спробує й себе, й дитя врятувати, а як програє... То що ж, помре, та, помираючи, прокляне сестру, як мати проклинала її саму, так і вона за дитя своє не повинне прокляне вбивцю цю чарівнолику.

Роззирнулася довкола. Нікого не було видно, нікого на допомогу покликати, й будинок надто далеко від скелі, робітники були в полі, а рибалки десь далеко посеред Дніпра... Ніхто й не допоможе, хоч і здійме вона крики, голосно кличучи на допомогу. Єдина надія полишалася на саму себе та на сили свої, котрі мали врятувати від смерті.

Сонце, докочуючись до обрію, запалало яскраво, наливаючись червоною кров'ю, й з цікавістю завислося над Дніпром у ту мить, коли гарна, юна літама жінка у простій сірій сукні рушила на сестру свою, за подобою прадавнього Каїна здійняла руку на рідну людину... Мирослава, звідки й сили відшукавши, штовхнула Феодосію першою, на все здатна, аби вижити, аби звільнити шлях до рятівної стежини на землю, туди, де можна побігти

швидкими ногами геть, де й сама земелька прихистить. Подумалося лиш, що сама себе загнала в цю пастку, полюбивши так оце сидіння на верхівці скелі. Та хіба ж відала, що отримає тут собі могилу?

Заборонивши страху володіти собою, вона обома руками вдарила Феодосю, збивши ту з ніг. Сестра впала, звільняючи Мирославі такий жаданий для неї шлях... Ноги хоч і дрижали від страху, та вона, не забарившись, кинулася до стежини. Тільки б опинитися на землі, не розбитися, скочуючись зі скелі, хапаючись тремтячими пальцями за рідко поросле бур'яниння... Та не встигла, не добігла жаданої стежини – сильна рука сестри смикнула за ногу, й Мирослава не втрималась. Зойкнула, падаючи вперед, на черево, в котрому покоїлося дитя, й хоч виставила перед собою руку, та впала незграбно, відчувши гострий, пронизуючий біль. Застогнала болісно, лячно.

– Дитя мое...

Спробувала звестись на ноги, знову втікати... Не дали. Сильні руки сестри наздогнали знову, а біль пронизував черево, вбиваючи життя, зароджене для народження, а не для смерті. Плакала, відчуваючи, як життя те починає витікатися з неї гарячими хвилями, обливаючи ноги, довгу спідницю... Й прямо над собою побачила напружене, холодне лице сестри, коли обернула та її на спину й схилилася молодим до неї, дужим тілом.

Схилилася, аби вбити.

На очах Мирослави виступилися пекучі сльози.

– Сестро...

Феодося зіщулилася.

– Замовкни!

– Дитя мое... Ти вбила, воно помирає зараз у мені, й душенька ж його невинна волає до небес від болю... – Мирослава відчула, як її пронизує нова хвиля болю й крові витікає більш. – А в тебе ж самої син є, сестро, й ще діти, може, будуть. Чи не боїшся ти, вбивце чужого дитяти, що дітям твоїм відповідати за тебе?

У блакитних очах Феодосі промайнув страх.

– Не смій, чуеш, не смій клясти мого дитяти!

Мирослава лиш позиркнула безжально.

– А ти ж мого не пожалкувала!

– То інше!

– Для тебе інше, а для мене воно найдорожче. То ти й Наумчика мого вб'єш, коли той почне тобі заважати? – Мирослава застогнала, біль почав роздирати наче навпіл, та зло й ненависть до сестри все більш входили в силу, притуплюючи той біль шматуючий. – Гадаєш, що, убивши мене та дитя

мое невинне, отримаеш собі щастя? Та щоби ти не дочекалася, й з того світу тобі за смерть своєї дитини помщуся...

Феодося несподівано пополотніла.

– Закрий рота!

Мирославою ж оволодів якийсь дивний стан, коли біль відчувався вже не так гостро, лиш слабко пульсуючи десь у надрах тіла, а серце... серце заповнювалося темнотою, що насувала на нього, мов пізня ніч, – швидко й невпинно. Й зривалися з уст страшні, божевільні слова.

– Страшна ти людина, сестро, – шепотіла гарячково, мов у лихоманці, у пропасниці. – Гадаєш на крові мого ненародженого дитяти вибудувати собі життя щасливе? Ні, кров його невинна на твоїх руках поганських, і навіть отримавши Пантелеймона, не будеш ти з ним тепер щасливою, жодного дня свого не будеш!

Феодося пополотніла ще більш.

– Замокни! Це життя тобі не врятує...

Мирослава посміхнулася майже спокійно.

– Нехай, нехай я вже тепер помру, байдуже, бо дитя ж померло... Та й ти, ти, убивце, не будеш щасливою поряд Пантелеймона. Я й з того світу об цім потурбуюся. Й діти твої, нащадки твої, схожі на тебе рудоволосі змінята, вони перемеруть через тебе!

Феодося вже тремтіла.

– Та ти ж божевільна! Таке казати...

Мирослава зіщулилася.

– То ненависть моя промовляє!

– Все! Досить!

Очевидно, не витримавши більш страшних промовлянь Мирослави, Феодося навалилася на неї всім тілом, і прохолодні та сильні, хоч і жіночі пальці, затислися довкола беззахисного горла. Мирослава захрипіла, надто вже слабка від втрати крові, аби супротивитися, аби захищати життя своє. Феодося ж, мов сама збожеволівши, все стискала пальці довкола горла сестри, волюючи змусити ту нарешті змовкнути, не промовляти більш страшних слів прокльону, котрі мороком обгортали її серце.

Мирослава ж так і померла з прокльонами на вустах, з муторною, неможливою обіцянкою повернутися, аби помститися, аби звести зі світу й саму Феодосю, й нащадків її рудоволосих.

– Замокни! Замокни!

Феодосія, напівбожевільна від несподіваного страху, усе продовжувала стискати занімілі пальці довкола горла Мирослави... мертвої вже Мирослави. Та мов не помічала того, й голос сестри, що замовк уже навіки, продовжував лунати довкола неї, мов голос сестриної смерті, котру сама ж й прикликала безжально на цю скелю.

Отямилася, коли над Дніпром пронизливо закричала чайка.

Відхилилася, відчуваючи біль у занімілім тілі, й здригнулася. Мирослава й померла продовжувала на неї дивитися очима темними, застиглими, в котрих взривалася й таємниця, й погрозу можна було вбачити. Тремтячими від напруги страшною пальцями спробувала Феодосія прикрити ті страшні для неї очі, та не змогла. На якусь мить здалося, що Мирослава насміхається з неї, навіть мертва мов усміхаючись самим краечком рота застиглого.

Феодосія скочила на ноги.

– Проклята божевільна!

Страх перед погрозливим, дарма що мертвим тілом сестри надав Феодосії зовсім не жіночих сил. Ухопившись за спідницю Мирослави, аби тягнути тіло сестри до схилу скелі в бік Дніпра, одразу ж з огидою відсахнулася, поморщившись, поглянула на свої пальці, червоні від крові, котрою просяклася спідниця сестри. Гидливо витерла їх об червоного кунтуша Мирослави й, не надаючи собі часу на роздуми, покwapливо вхопила Мирославу попід руки й потягнула туди – до схилу, внизу котрого виднілися спокійні, червонувато-сірі води Дніпра. Очі Мирослави так і полишалися розплющеними, коли Феодосія, не відчуваючи й краплини жалю, штовхнула її тіло туди, у Дніпро, зібравши весь залишок сил і важко дихаючи. Мирослава падала безшумливо, й тільки вода за мить гучно заплескалася, приймаючи в обійми свої могутні закривавлене мертве тіло. А потім знову зробилося так тихо, тільки чайки пронизливо закричали та змовкли, мов перестрашившись чогось. Феодосія не стала довго полишатися на скелі, швидко повернулася до стежини й, ледь не зірвавшись було на спуску, необачливо вхопившись тремтячими пальцями за суху бур'янину, перестрашливо зойкнула та побігла геть.

Опустіла мовчазна скеля.

Сонце, наостанок вицяцькувавши її кривавим лиском, сілося нарешті за обрій – червоного кольору на вітер наступного дня.

У двері пронизливо подзвонили.

Богдана, тільки почавши розпаковувати валізу, підняла голову й трішки невдоволено зиркнула в бік дверей. Вона тільки двадцять хвилин, як з Борисполя, й ні на кого не чекала, й ще страшно втомилася і воліла побути на самоті. Та у двері продовжували наполегливо видзвонювати, й треба було

все ж таки йти відчиняти. Очікувала побачити на порозі сусідку або Дениса, але з подивом взріла за дверима незнайому молоду жінку з прохолодно-ввічливим виразом дещо смаглявого вилицюватого лица.

Незнайомка поглянула уважно.

– Богдана Янівна Тодорович?

Богдана дещо здивовано кивнула.

– Так, а...

– Я до вас на прохання Вадима Андрійовича Палія...

У Богдани чомусь неприємно стислося серце.

– Щось трапилось?

Незнайомка спохмурніла.

– Трапилось... на жаль.

Богдана відступилася, пропускаючи незнайомку до квартири.

– Проходьте.

Посланиця майбутнього зятя обдарувала її швидкою усмішкою, в котрій мало чого було можливо розібрати, й увійшла до квартири Богдани впевненою та безперечно граційною ходю. Чомусь гостя Богдані не сподобалася з першого ж погляду, а чому саме, вона й сама розібрати не могла. Одягнена в діловий костюм з міцного набивного шовку зеленого кольору, що складався з жакетика та вузької спідниці до колін довжиною, жінка мала на вигляд років тридцять, була доглянутою та пахла дорогим парфумом, та й вродою була наділеною. Смагляве лице мало гарні риси, й глибокі темні очі надавали лицу тому певної загадковості, й всю її красу вміло було підкреслено декоративною косметикою в спокійних тонах, що не кидалися надто в очі. Темне волосся – лискувате та гладке – було зачесане назад та зібране в пучок, що надавало їй образу довершеного вигляду. Та незважаючи на цей вигляд повної довершеності, жінка Богдані вперто не подобалася, однак вона намагалася не виказувати своїх почуттів. Ввічлива та привітна, провела гостю до вітальні, усадила в одне з крісел карамельного кольору, сама примостилася на краєчку диванчика й очікувально поглянула на гостю.

Та скинула оком на її валізу.

– Давно приїхали?

– Півгодини тому.

– Вадим Андрійович боявся помилитися з часом. Йому зараз хоч і дуже важко, але він нічого не полишає поза увагою...

Богдані довелося зупинити гостю.

– Вибачте, але я б хотіла почути, що ж, власне, трапилося? У мене багато накопичилося справ, а ще потрібно придбати весільний подарунок...

У темних очах гості майнув дивний вираз.

– Боюся, що весілля... як би то сказати... не буде.

Богдана нерозуміюче нахмурилася.

– Я вас не розумію... Іра і Палій посварилися?

– Ні.

Богдана стримала невдоволення. Ця жінка не тільки не подобалася, а ще й дратувала очима своїми незрозумілими відповідями. Невже ж не розуміє, що сама Богдана нічого втямити не може...

– Я не знаю, як вам це сказати, – поспішливо почала гостя, мов прочитавши думки роздратованої Богдани. – Вадим Андрійович просив повідомити вас якомога м'якше, та я й не знаю, як тут можна сказати щось м'якше чи ні, така вже жахлива історія...

Богдана напружилася й врешті не витримала:

– Так ви мені скажете, у чому саме справа, чи так і будете до вечора тягнути, виспівуючи свого Вадима Андрійовича?

Жінка на мить зіщулилася, в очах її темних майнув не надто добрий вогник, і Богдана з відстороненою байдужістю помітила, що сама вона теж не особливо сподобалася своїй гості. Й це було взаємним. Та гостя швидко опанувала себе, навіть спробувала якось непевно всміхнутися, та раптом стерла з вуст ту посмішку й видала несподіване для Богдани:

– Маю для вас не надто втішну звістку... Зникла ваша сестра.

Богдана похолонула.

– Як... зникла?

Жінка важко зітхнула.

– Подобиці вам розповість уже сам Вадим Андрійович. – Вона кинула на Богдану швидкий погляд. – Мене попрохали відвезти вас у готель, де зупинився Палій, а там він сам усе пояснить.

Богдана рвучко підхопилася на ноги.

– Добре, тоді поїхали.

Гостя велично піднялася з крісла, вишуканим порухом тонкої руки розгладила спідницю й кинула на Богдану погляд, у котрім промайнула ледь помітна, та все ж осудливість. У старих, з домашніх, джинсах та білому бавовняному топику, вона виглядала супроти гості досить скромно та бідно,

та перевдягатися не бажала. Зрештою, не до якогось прийому ж зібралася, й так згодиться, головне зараз – Іра. Тому лиш вхопила сумочку й швидко вийшла з квартири слідком за величною гостею.

Біля під'їзду на них уже чекав чорний лискучий позашляховик. Богдана першою сіла до салону автівки, мовчки сковзнувши у дверцята, відчинені запобігливим водієм. Їхали вулицями Києва вони мовчки, й жінка тільки раз озвалася до Богдани, сповістивши:

– Я заступниця Вадима Андрійовича – Фурсенко Жанна Іванівна, й у мене до вас буде прохання...

Богдана кинула на неї байдужий погляд.

– Яке?

– Ви спробуйте не надто напружувати Вадима Андрійовича... Розумієте, йому зараз так важко...

Богдана красномовно гмикнула.

– А ви гадаєте, що мені легко?

– Так, але...

– Не хвилюйтеся, навіть не дихну в присутності вашого дорогоцінного Вадима Андрійовича, – уже роздратованим голосом обірвала її Богдана, й у салоні запала тривала й не надто приємна мовчанка. Богдана обернула лице до затонованого, темного скла, за котрим мелькотіли вулиці Києва. Вона любила, дуже любила сестру, незважаючи на розлучення батьків, котре трапилося за їхньої з сестрою юності, коли сама Богдана стала на бік матері, а Іринка полишилася з татом, відмовляючись від'їздити з Кременчука. Тому й життя в них склалися настільки по-різному. Мама майже одразу після розлучення з татом побралася з чоловіком, котрий і поклав край їхньому спільному життю.

Аркадій Макарович закохався в маму в досить банальному місці – на курорті в Криму. Й чекав декілька років, доки мама таки піде на такий крок, як розлучення. Вона дуже не хотіла травмувати ще малих дочок, чекала, поки підростуть, особливо через Іру, котра так сильно любила тата. Вона й до цих пір, навіть після смерті тата, не прийняла вітчима й досить часто через це сварилася з мамою. Аркадій Макарович був людиною досить заможною, власне дуже заможною, й Іра через то не любила його чи не найбільш. Татко в житті своїм ніколи не вмів заробити грошей так, щоби його кохані жінки мали гідне життя. Звичайний інженер на автозаводі, він геть не пнувся до службового зростання, був тихим та спокійним і безмежно кохав маму. Вона теж його любила. Спочатку. Й Ірину з Богданою вони народили у любові, але... Зустріч з Аркадієм Макаровичем щось змінила у маминому серці, один чоловік витиснув з нього іншого. Богдана маму розуміла й малою, Ірина ж цього зробити не могла. Й навіть копійки, такого-сякого подарунка від мами не взяла, дорікаючи на брудні гроші вітчима. Богдана ж від його допомоги не відмовлялася. На його гроші вона вивчилася, він допоміг їй придбати квартиру в новобудові Києва, й робила вона це не через свою жадібність, а через повагу до вітчима й добре

знаючи, що якщо ще й вона вчинить так, як Іра, то мама не скоро оговтається від такого вдару. Й вона любила вітчима, жила з ним поряд не один рік і бачила і його порядність, і безмежну любов до мами. Він зміг зробити її щасливою, по-справжньому щасливою жінкою, й за це лиш одне Богдана була йому безмежно вдячною. А що вже з татком так усе у них склалося...

Тато помер через рік після розлучення. Серце не витримало. Мама й докоряла себе за його смерть, і з серцевим нападом злягла після того, як вбита горем Іра кинула їй у вічі:

– Це ти вбила татка!

Та час лікує. Час є найліпшим лікарем у світі, спроможним загоювати такі рани, котрі видаються нам смертними й до божевілля болісними. Важко переживши втрату тата, Іра з часом все ж заспокоїлася, навіть замирилася з мамою, вітчима, щоправда, продовжуючи відверто недолюблювати.

Вони з сестрою обое стали лікарками. Іра за допомогою бабусі вивчилася на терапевта в Харкові. А Богдану Аркадій Макарович влаштував на навчання до Мюнхена, й вона отримала диплом європейського рівня, була шанованою в колах лікарів-психіатрів та мала життя, геть відмінне від життя сестри. Часто наїздила до Європи, де читала лекції, мала розкішну квартиру й дорогу автівку, пристойний рахунок у банку, котрий уже не був подарований вітчимою, а разом з автівкою чесно зароблений власною працею. Сестра ж мала лиш посаду сімейного лікаря та вічну проблему з грішми, особливо після народження Сергійка. Хоча за кордоном лікарі її рівня отримували нереальну для України платню. Богдана весь час намагалася їй допомагати, та Іра відбрикувалася від тої допомоги з впертістю та погордістю справжньої Тодорович.

Бідна, та горда!

Богдана важко зітхнула.

Незважаючи на деякі розбіжності через гроші та ставлення до вітчима, вони з Ірою все ж любили одна одну. І як Богдана раділа, коли в житті Іринки з'явився цей Вадим Палій, вона бачила, що вже від нього допомогу Іра отримати не відмовиться, бо перейде на утримання законного чоловіка. До того ж сестра закохалася, ожила після зради Владислава. Щоправда, останній дзвінок сестри вчора Богдані не надто сподобався. Вона розмовляла коротко та якимось напружено, зронивши тільки декілька слів, що ображається на Вадима, котрий затримався в Києві з заступницею...

Богдана покосувалася на чіткий профіль Фурсенко.

Неприємна здогадка вразила раптово... Тільки зараз дійшло, що ця Жанна Іванівна, ця витончена та випечена, здається, по самі вуха закохана в свого начальника, тому й торочить увесь час про нього, піклується, мов та квочка.

Поморщившись, Богдана знову обернулася до вікна.

Особисто знайомою з Палієм вона не була. Іра якось приїздила з ним до Києва, познайомила з мамою та вітчимом, сама ж Богдана у той час була в Лондоні. Бачила його лиш на світлинах – вродливого та темноволосого чоловіка. Й усе. Не надто ним цікавилася, бо це ж був – по-перше, коханий чоловік сестри, а по-друге, вона була надто зайнята Грантом, аби звертати увагу на інших чоловіків, якими б вони там вродливими та мужніми не видавалися на світлинах чи то в житті.

Богдана знову поморщилася.

Цього разу від болю, щемливого сердечного болю.

Грант... Він ще продовжував володіти її думками, її серцем... Лець не застогнавши вголос та не викликавши черговий засудливий погляд пані Фурсенко, Богдана прикрила очі. Вона не має більш думати про Гранта. Грант... Грант уже був її минулим, належним минулому та іншій жінці, її власним божевільям та болем. А минуле має зостатися в минулому – так вона для себе вирішила, обриваючи стосунки, котрі від самого початку не мали майбутнього, а несли лиш біль.

Роман з жонатим чоловіком.

Богдана зустріла його на одному зі своїх виступів у Лозанні два роки тому. Приїхала геть заклопотаною складним виступом й у коридорі готелю, де розмістили лікарів, лець не збила з ніг високого світловолосого чоловіка. Звела очі й пропала...

Закохалася одразу ж й до божевілья сильно, тільки зазирнула в ті очі, що мали дивний колір морської хвилі. Він теж не полишився байдужим... Власник приватної клініки для психічно хворих у Швейцарії, лікар Грант Штеберг. Виступ, такий складний та важливий, зробився геть неважливим, вона відчитала лекцію, мов у тумані, всі думки були лиш про ті очі, що мали такий рідкісний колір морської хвилі.

А ввечері він запросив її на вечерю.

Й довго цілував біля дверей номера.

За два дні вони стали коханцями. Мама казала, що від чого найбільш відхрещуєшся, тим найшвидше й соґришиш. Скільки Богдана себе пам'ятала, то весь час запевняла себе, що не допустить у житті такого неподобства, як стосунки з одруженим чоловіком.

Допустила.

Падала в його обійми, уже не замислюючись над тим, що десь у Женеві на Гранта чекала дружина та двійко дітей... Потонула в очах його й, мов у прірву загибельну, кинулася у ті його розкриті обійми, забувши весь світ.

І лець була не померла, коли настав час розставання.

Поверталася до Києва напівживою, везла з собою його обіцянку телефонувати та номер телефону. А в Києві на неї віддано чекав Денис, небіж вітчима, який кохав її з того часу ще, як мама тільки побралася з вітчимом.

Грант обіцяв зателефонувати на другий день.

А не дзвонив більше тижня.

Богдана гадала, що геть збожеволіє за той безкінечний тиждень.

У нього хворіла донька, дружина потребувала його підтримки, їй було так важко... Богдана слухала його тоді й розуміла, що бажає зараз до болю, до сердечного трему почути від нього про те, що він усе добре обміркував і зрозумів, що жити без неї не може й вирішив полишити дружину.

Наївна!

Грант Штеберг навіть у думках такого не мав. Так, він бажав їй, бажав продовження зустрічей, але й слова не сказав про кохання, а вона якось запізно зрозуміла потім, що коханок же не кохають – кохають лиш дружин. А коханка... вона лише є втамуванням пекучої пристрасті, вона лиш та, хто дарує насолоду тілу, майже не зачіпаючи серця, котрим уже володіє дружина. Грант іще щось розповідав і сповістив, що приїде на її лекцію до Лондона. Богдана застигла на якусь мить, а тоді вичавила, вимучила з себе лиш одне слово, котре вбивало її, розриваючи серце.

– Ні!

Грант, видко, розгубився.

Але ж...

– Вибачте, але наші стосунки були помилкою.

Знав би тільки хто, яких сил вартувало їй тоді не відповідати на його подальші дзвінки. Майже добу не могла зупинити сліз, вимкнувши й телефон, й дверний дзвоник, а потім полетіла до Лондона, схожа на тяжкохвору. Мала ж працювати, змушувала себе до цього й ледь не закричала на всю залу, в одному з рядів побачивши його очі.

Й усе почалося знову.

Вбивчий, виснажливий роман довжиною в півтора року.

Грант досить мляво обіцявся колись у майбутньому покинути дружину свою Терезу, а Богдана в Києві давала собі обітницю покинути його назавше й одразу ж порушувала її, варто їй було лиш чути його голос.

Божевілля!

Вона була одержимою ним, горіла в тім пекельнім вогні пристрасного кохання до нього, мов люта грішниця у пеклі. Й не витримала. Не витримала оцього життя, оцього виснажливого чекання – його розлучення й таких рідких зустрічей, чогось невідомого. Й то трапилося якось несподівано. Просто прокинулася якось уранці і відчула, що досить уже. Досить оцього безнадійного кохання, досить оцього витинаючого душу чекання його дзвінків, зустрічей потайки в європейських готелях, куди на крилах

летіла, кидаючи все, варто йому було лиш зателефонувати. Короткі години щастя поряд нього, а потім... Потім були безкінечно довгі дні самотності, потаємні сльози, котрих не хотіла, котрих стидалася й котрі стримувала до болю різкого в очах, та все одно не стримувалась і ридала довго на самоті. Вона навіть і не знала, чи відчував до неї щось Грант, чи хоч трішки кохав. Не питалася про те, просто не могла, та й кажуть, що про таке потрібно не говорити – це потрібно відчувати. А що відчувала вона? І сама не знала, знаючи напевно лиш одне – кохала вона, кохала за двох, гадаючи, що цього вистачить для щастя.

Не вистачило.

Вона втомилася, просто втомилася чекати.

Прокинулася з думками про нього, та щось то був за ранок такий, що її різко похитнуло в інший бік, обернуло геть. Ясно та чітко зрозуміла, що не бажає більш такого життя... не хоче оцього божевілля, коли хвилини рахуєш до зустрічей, а зустрічі ті короткі та якісь безрадісні, такі, що траплялися так рідко. Ні, їй же, як кожній жінці, потрібен був чоловік коханий поряд, потрібна родина, а не це виснажливе існування потаємної коханки. Їй вирішила різати по-живому, нехай воно болить і болем обпікає... Мине час і все вилікує, а якщо й не вилікує... ну то що ж, якимось уже переживе. Дивно, але після прийняття того рішення вона відчула полегшення, спокій та полегшення, хоча було й боляче, дуже боляче.

Тиждень дочекала на його дзвінок, а коли він нарешті зателефонував, сповістивши, що забронював для них номер в готелі у Венеції на найближчі декілька днів, спокійно промовила:

– Я не приїду!

Грант запитався якимось напружено:

– Справи? Але ж ти могла б їх, як завше, відкласти...

– Ні, у мене зараз вільний час.

– Тоді...

– Я просто не хочу тебе більш бачити, Гранте, – відказала все тим же спокійним голосом, очікуючи, що зараз біль просто-таки розшматує нещасне, змучене серце, але того не трапилося.

Грант помовчав мить.

– Люба, щось я тебе не зрозумів.

Богдана віднайшла у собі сили навіть посміхнутися.

– А що тут розуміти? Між нами все скінчено, Гранте.

– Скінчено? Та яка муха тебе гризонула?

- Ніяка. Я просто зрозуміла, що страшенно втомилася від такого життя, воно, певно, не для мене. Я не стану принижуватися перед тобою, Гранте, й просити покинути дружину, розумію ж, що це для тебе неможливо. А для мене більше неможливими наші стосунки. Я втомилася бути коханкою, Гранте. Розумієш, втомилася від такого життя.

У голосі Гранта з'явилося роздратування.

- Нічого я не розумію, - відгукнувся він, і Богдана зраділа чомусь злостивості в його голосі. - Зізнаюсь, я якось не чекав, що все так обернеться. Тебе ж весь час усе влаштовувало, у нас усе було так добре...

Богдана покривилася.

- Кому добре, Гранте? Лиш тобі?

- А тобі?

- Мені ні. Ти не знаєш, що відчувала я весь цей час, та тобі того знати й не потрібно. Все, наші стосунки завершено.

Вона тоді просто від'єдналася. Наказала собі не думати про нього, хоч він і вперто пхався до думок, приходив і біль, та вона переконувала себе, що є сильною жінкою, а сильні жінки спроможні на все. Й поступово вона звиклася з думкою, що в житті вже не буде Гранта, що він є минулим та вчорашнім днем, і як неможливо було повернути день, що минув, так неможливо повернути у її життя й Гранта. Може, якби він хоча б куценьким словом згадав про кохання та ймовірність розлучення з Терезою, сказав, що вона для нього головне у житті, то вона могла б повернутися до нього, та він мовчав, і вона вирішила твердо - все скінчено.

А потім ця поїздка до Мюнхена.

Здогадувалася й відчувала, що він теж там буде.

Не помилилася.

Звичайно, хвилювалася, бо ж не до кінця ще вистигли у ній почуття, але слабкості тої, що відчувала перед ним раніш, не було вже. Мов новими очима поглянула, й хоч зосталося хвилювання, та щось головне вже зникло, пішло.

Він упіймав її біля готелю, вхопив за руку.

- Дано, нам потрібно поговорити.

Вона тепер майже ненавиділа, коли він називав її Даною, а раніш так любила. Й з роздратуванням висмикнула руку.

- Нам уже немає про що говорити!

- Люба, мені погано без тебе...

– То знайди собі іншу, – кинула йому зверхньо й пішла геть. Гордовита, холодна й недоступна. І йому геть не потрібно було знати об тім, що, повернувшись до себе в номер, вона раптом розридалася, біль знову повернувся, шматуючи серце, а воно – слабке та нерозумне – зайшлося тим боєм, наполегливо вимагало кинутися назад до нього, в обійми ті жадані...

Не кинулася! Витримала!

Й зараз об цім не жалкувала! Ну, можливо, трішки...

Автівка зупинилася.

Фурсенко прокашлялася, відриваючи Богдану від думок:

– Приїхали.

Богдана стримано дочекалася, поки водій прочинить дверцята. Не потрібно їй було згадувати про Гранта, про що вона взагалі думала, в неї ж сестра зникла, невідомо й чому, ця ж Фурсенко до пуття нічого не пояснювала, тільки туману напустила. Задумлива, не помітила навіть, до якого готелю її привезли, йшла лиш за Фурсенко, котра, поцокуючи впевнено високими підборами, рушила коридором, потім зупинилася перед дверима, чемно постукалася.

– Вадиме Андрійовичу...

З глибини номеру долунав чоловічий голос.

– Заходь, Жанно.

Фурсенко обернулася до Богдани.

– Проходьте.

Богдана ухопила черговий несхвальний погляд, котрий Фурсенко кинула на її домашній одяг, й, задерши голову, увійшла до номера.

Простора кімната номера, безперечно, що люкс-класу, дорого мебльованого, потопалася в тіні, широкі вікна було затінено жалюзі, й Богдана не одразу взріла чоловіка, що сидів у одному з крісел. Але ось він підняв голову, й вона змогла впізнати Вадима Палія, чоловіка зі світлин, котрі показувала Іра. Прокашлялася й привіталася чемно:

– Добрий день.

Чоловік повільно, мов тяжкохворий, витиснув із себе повітря, на подив Богдани, швидко втер лице сильними засмаглими долонями, мов змахуючи з нього сльози, й так само повільно, вдумливо якомсь, піднявся на ноги. Богдана, звикла до спілкування з великою кількістю людей, за звичкою скинула нареченого сестри уважним поглядом. Високого зросту, дужої статури, широкий у плечах, Вадим Палій, був, без сумнівів, привабливим чоловіком. Темне волосся коротко підстрижене, засмагле округле лице, безперечно вродливе й не полишене мужності та навіть деякої суворості, губи тонкі, але не занадто, гарної форми ніс та уважні, темні, майже

чорні очі. Гарний чоловік, дуже гарний. Тепер зрозуміло було, чому Фурсенко так про нього соловейком заливається й чому навіть Іра змогла закохатися. Одягнений він був у білу шовкову сорочку та чорні штани, і все то напевне з дорогого бутіка... Взагалі, у нього був такий діловий вигляд та одяг, що Богдана зрозуміла, чому Фурсенко весь час так косувалася на її домашнє вбрання, й сама відчула себе якось незручно за свій вигляд поряд з такою людиною, не одразу помітивши, що мовчанка між ними дещо затягнулася, її саму роздивляються та вивчають досить уважно.

Нарешті Палій хрипко прокашлявся.

– Ви Богдана? – Він не питався, а впевнявся.

Богдана ступила крок уперед.

– Так. А...

– Ви схожі на Іру.

Богдану це змусило чомусь зніяковіти.

– Так, можливо. – За її спиною продовжувала стовбичити Фурсенко, й вона відчувала її присутність, навіть не озираючись. Погляд, далекий від доброзичливості, впікав спину. – Я б хотіла знати, що з Ірою, – промовила наполегливо, намагаючись не звертати уваги на помічницю.

Палій на подив поморщився, болісно якось, потім поглянув на мовчазну Фурсенку й попросив:

– Жанно, полиш нас.

За спиною Богдани почувся нарешті порух.

– Так, Вадиме Андрійовичу. Коли треба, я в сусідньому номері.

– Так, дякую.

Пролунали кроки, потім двері м'яко причинилися, й Богдана одразу ж відчула себе вільніше, мов сама присутність тої жінки діяла на неї не надто добре, викликаючи й напруженість, і ще щось – дивне та незрозуміле.

Запитливо поглянула на Палія.

– Ви скажете мені зрештою, де Іра?

Він поморщився й вказав на одне з крісел.

– Вам краще сісти, – промовив.

Богдана воліла би постояти – перебуваючи в напруженні та невизначенності, сидіти не могла, але зараз усе ж сіла. Палій теж присів, й між ними опинився лиш один скляний журнальний столик, і тільки зараз Богдана, придивившись уважніше, помітила почервонілі очі свого майбутнього зятя... й біль у його темних очах.

У неї недобре стислося серце.

– Іра... вона... – почала було досить невпевнено, вражаючись тому, наскільки ж глибоким враз зробився біль у його очах.

Палій важко зітхнув.

– Її немає, – видихнув ледь чутно.

Богдана помертвіла.

– Як... як то – немає? Що...

– Ви знаєте, я б власного життя не пожалкував, аби тільки не казати вам цих слів, але... До вашого приходу мені довелося пережити справжнє пекло, і я... Вчора Іру... її вбито було.

Богдана відчула, як світ погойдується.

– Що? – Як добре, що він запропонував їй присісти, бо інакше б тіло, що враз обм’якло від потрясіння, не витримавши власної ваги, досить негарно, важким кулем гепнулося б до начищених до лиску черевиків Вадима Палія. Та Фурсенко ж говорила інше, й тому поглянула на нього зневірливо. – Ваша заступниця казала, що вона зникла.

Палій поморщився.

– Так, зникла. Але моя служниця бачила, як Іру скидала у Дніпро зі скелі якась жінка...

– Скелі... якої скелі?

– Біля мого будинку, на березі Дніпра. Іра ж уміє плавати, вона б мала впливти, але... Зараз ведуться пошуки, що водолазами на Дніпрі, що поліцією в найближчій місцевості.

Богдана тільки глипала.

– І як же це трапилося?

Палій знизав плечима.

– Поки що нічого невідомо...

Богдана обірвала його, наполегливо поглянувши у вічі:

– Але ж надія, що Іра жива... вона є?

Палій сумно всміхнувся самими вустами.

– Надія є завше.

Богдана рішуче зірвалася на ноги.

- Я... я маю туди поїхати.

- Так, звісно. Я виїжджаю до Кременчука за годину, і якщо ви не маєте заперечень, візьму вас з собою.

Богдана чомусь завагалася.

- Та я можу й автобусом чи...

- Ображаєте? - Поглянув гостро і якимось так, що Богдана знову відчула мимовільне зніяковіння. - Ви поїдете зі мною, в автівці місця вистачить. Зрештою, ми ж з вами майже родичі.

Богдана зітхнула, погоджуючись.

- Добре, але мені потрібно повернутися додому, взяти речі, - промовила повільно. Палій теж звівся на ноги, поглянув на неї розуміючи, й Богдана раптом відчула якесь дивне хвилювання, коли погляд його темних очей сковався униз, охоплюючи її всю, таку, якою вона була зараз, - у домашньому недбалому одязі та з довгим рудавим волоссям, зібраним у високий хвіст. Погляд той затримався на ній лиш на якусь коротку хвилину, та його вистачило, аби Богдана відчула щось таке... таке, чого не відчувала вона з часу знайомства з Грантом. Й одразу ж вилаяла себе за цю незрозумілість. У неї ж зникла сестра, невідомо, чи жива, а вона... Про що думає вона, недоречно хвилюючись через погляд людини, котру кохає Іра.

Відвернулася майже сердито.

Палій повільно рушив до неї.

- Моя автівка у вашому розпорядженні.

Чомусь його наближення... воно налякало Богдану, й вона, намагаючись більше не дивитися на нього, рушила до дверей, пробурмотівши:

- Дякую.

Він усе ж таки рушив за нею слідкома проваджати, і вона так гостро відчувала його близькість у себе за спиною... і здригнулася, мов від удару електричного струму, коли її руку, що потягнулася до дверей, накрила його широка й засмагла долоня. Богдана затримала подих і звела на нього збентежений, запитливий погляд - він дивився уважно та співчутливо.

- Тримайтеся, Богдано, - промовив майже ніжно, бажаючи, певно, втішити та підтримати, та вона відчула не полетшення, а гостре бажання розплакатися. Очі обпекло непролитими слізьми, але рука, що тримала її руку, заважала плакати...

На довгу мить її блакитні очі затрималися поглядом на його темних очах, і в неї виникло дивне відчуття, що вона вже зустрічала його, що він не незнайомиць й очі їхні вже зустрічалися отак поглядами. Та в той же час вона була повністю впевнена, що ніколи не зустрічала цього чоловіка й це просто якесь затьмарення.

Швидко опустила очі.

– Я вірю, що Іра жива, – прошепотіла, бажаючи переконати швидше саму себе, й поворушила рукою. Палій зітхнув і відпустив її руку. Тоді відчинив двері й досить тихо озвався:

– Вірте... віра творить дива.

– А ви?

Він гірко усміхнувся.

– Я? Не будемо про мене. Зараз головне – Іра.

– Так.

Вона пішла, відчуваючи, що Палій стоїть на порозі й дивиться їй услід. Автівка вже чекала на неї, й зараз, коли поряд у салоні не було далекої від приємності присутності Жанни Фурсенко, Богдана могла дозволити собі втомлено відкинутися на спинку сидіння й прикрити очі. Й справді втомилася – переліт із Мюнхена, потім ця жахлива історія з Ірою.

Сльози обпекли очі.

Де була зараз її сестра, й головне – жива вона чи... Про смерть Іри навіть і думати не хотілося, бо то було надто страшно, надто важко, аби можна було допустити таку віру, й вона не хотіла вірити в те, що сестра вже, можливо, мертва. Ні, треба думати про краще, сподіватися на краще, триматися тією вірою.

Поморщилася, подумавши про маму.

Має сповістити маму... Має, та геть не знає, як це зробити. Вони з вітчимом були зараз в Іспанії, на відпочинку, й Богдана, витягнувши телефон, з хвилину задумливо дивилася на екран, на котрому відбився номер мами. Потім відклала його, зрозумівши, що не зможе зараз зробити цього. Не зможе подзвонити й сказати про Іру, про весь цей жах... Подумалося про Дениса, й вона вже рішуче віднайшла його ім'я у списку контактів.

Денис відповів майже одразу, мов чекав увесь цей час її дзвінка.

– Богданочко?

– Денисе, ти можеш до мене зараз під'їхати?

– Звичайно... Щось трапилося?

– Так... З Ірою нещастя.

– Зараз буду.

Він поспівся до неї першим, бо жив зовсім поряд, і коли позашляховик Палія зупинився перед її під'їздом, там уже виднілася висока постать

Дениса. Гарне, занепокоєне лице розквітлося враз при появі Богдани, й він без слів, просто та невимушено простягнув до неї руки, й вона пішла у ті обійми довірливо, мов мале дитя. Ті сльози, що просилися на очі ще в номері Палія, вони нарешті не втрималися, прориваючи її стриманість, нарешті вилилися назовні. Вдихнула знайомий запах Дениса й заревіла ще дужче, недоречно подумавши чомусь об тім, що, якби не втримала вона цих сліз там, у готельному номері, – плакала б не в знайомих обіймах Дениса, а в зовсім інших руках... Та ні, то вже зовсім зайві думки, про таке думати не треба...

Денис...

Денис Михайлов.

Небіж її вітчима, сирота, котрого майже від народження виховував дядько. Він закохався в неї більше десяти років тому, з першого ж погляду, та, на жаль, без взаємності. Ні, вона теж любила його, але любов та була сестринською, вони ж з Ірою зростали без брата, хоч завше мріяли про нього. Й вона його отримала, нехай і закоханого в неї. А Іра... Богдана здригнулася й заридала. Денис обійняв її ще міцніше.

– Ну-ну, заспокойся.

– Денисе, це просто жахливо!

– Що, що там трапилося?

Богдана звела на нього заплакані очі, поглянула в блакитні очі, у яких було стільки тепла, укотре жалкуючи об тім, що не кохає його. Схлипнула й тихо промовила:

– Іра зникла, а її наречений гадає, що її вбито... Зараз триматися мені допомагає віра, що її таки знайдуть, бо тривають пошуки... Але ж, Деня, я не можу повідомити про це маму, просто не можу, розумієш?

Денис погладив її по щоці.

– Розумію й сам усе владнаю.

– Дякую. А зараз я маю їхати до Кременчука, бути там, коли знайдуть... знайдуть живу... чи... – Богдана не договорила, знову заплакала, й Денис загойдав її у обіймах.

– Я поїду з тобою, – промовив згодом.

Богдана заперечливо захитала головою.

– Не треба. Я їду з її нареченим.

Денис ледь помітно нахмурився, та промовчав. Допоміг віднести речі до автівки, поцілував по-братньому ніжним поцілунком у чоло. Богдана перевдяглася в легку літню сукню з ніжно-бузкового шовку, волосся зібрала в гулю, а припухлі, почервонілі від сліз очі заховала за темним склом окулярів.

- Бережи себе, - прошепотів Денис.

- Добре, - посміхнулася сумно.

За хвилину позашляховик вивозив її з двору. Не знала Богдана Янівна Тодорович, у святім хрещенні Феодосія, що кидає Київ, кидає звичне життя своє вже назавше й не повернеться сюди ніколи. Там, за Кременчуком, на скелі, над котрою кривавими заходами сідалося сонце, на неї вже чекали.

Заплакані, почервонілі блакитні очі дивилися прямо перед собою.

Маєток сотника Скубій, 1658 рік

Заплакані, почервонілі блакитні очі дивилися прямо перед собою. Сотничиха Феодосія Наумівна Тодорович-Скубій сиділа у своїй опочивальні, що виходилася вікнами на берег, й дивилася, як сонце сідається червоно над Дніпром. Так само воно всідалося і в той вечір, коли померла сестра. Феодосія здригнулася й зіщулилася, хоча в покоях було тепло, навіть жарко, жарко до нудотної задущливості.

Вона не полюбляла згадувати сестру, навіть коротка згадка про Мирославу викликала у Феодосії напади роздратування та невдоволення. А зараз же, коли зробилася важкою, ті напади її гніву стали такими постійними, що сотник Пантелеймон Скубій уже й не знав, що робити йому з дружиною. Сонце, мов граючись, підморгнуло їй червонуватим сяйвом.

Феодосія сіпнулася й відвернулася від вікна.

Кинула задумливий погляд на власні покої й знову відчула відчайне бажання заплакатися. Плакала ж вона останнім часом усе більше й більше, усе посилювалася в сльозах своїх на той свій стан особливий, на очікування другої дитини, котре переносила набагато важче, ніж першого разу. Та лиш сама знала, що то є не надто правдою. Можливо, якоюсь мірою, але... Ніхто в маєтку не відав того, що терзає молоду господиню, від чого вона постійно роздратована та невдоволена.

Феодосія знову поглянула в вікно.

Сонце продовжувало червоніти, схиляючись до обрію.

Вродливе лице Феодосії покривилося. Вона зовсім не жалкувала, жодної хвилини не жалкувала об тім, що вбила сестру. Й ніхто не запідозрив її у тім злочиннім вчинку, та й як можна було подумати таке на вбиту горем, нещасну сестру, котра на власні очі бачила той жах, як Мирослава кинулася зі скелі у води Дніпра у ту мить, як сідало сонце. Скубій, повернувшись другого дня, наскочив невтішне - весь маєток поринув у смуток... молода ж господиня потонула у Дніпрі.

Скубій не міг у то повірити.

- Цього не може бути!

Й переповіли йому, що пані Феодосія бачила все на власні очі, й через те тепер розхворілася, й знахурка ій уже кров пускала, й лежала вона зараз в опочивальні... Змінилося щось на лиці сотника Скубія, й кинувся він до тих покоїв, де лежала Феодосія нездужна.

А вона, як побачила його тривожного на порозі, одразу ж зрозуміла, що не дарма пішла на такий вчинок, як убивство Мирослави, тої завади. За неї ж розтривожився, за неї нездужну турбувався, до неї ж кинувся, а не до Дніпра, аби шукати тіло втопленої своєї дружини в його сірих водах.

Упав на одне коліно біля ліжка, поцілував білі, безвільні ручки.

— Феодоню, сонце... Вам зле?

Посміхнулася слабо та болісно.

- То таке... минеться. Горе ж яке... Мирославочка... - Великі, гарні блакитні очі поглянули на Скубія жалібно й з виразом болю. - Я зачекалася до вечері її, а вона все не йшла... Потім пішла кликати до скелі тієї клятої, та тільки ж не встигла дійти, як вона стала на схилі, й у мене серце обірвалося... коли дотямила я, що Мирослава наміряється стрибнути. Я й заголосила до неї, та вона не слухала ж мене геть, кинулася до краю, стрибнула... - Важко сковтнула, змовкнувши на мить. Розповідаючи, вона уважно слідувала за виразом обличчя Пантелеймона, котре все більше хмурнішало.

Він поцілував її тремтячі пальчики.

– Заспокойтеся, не згадуйте поганого...

Схлипнула жалібно.

- Та як же не згадувати... Таке ж горе, та на власні очі!

– Забудьте!

- Бідна Мирослава, геть розуму вона полишилася... Й мене зненавиділа, сестру рідну... Та хіба ж я провинна у тім, що покохала вас, покохала всупереч власному бажанню...

– Феодонечко, то правда?

Опустила наче засоромлено очі.

– Правда.

– Щастячко мое блакитноокее!

Цілував знову білі ручки, й гадки не маючи об тім, що ручки ці панянські, біленькі, ще вчора з несподіваною силою душили сестру, а потім тягнули тіло застигаюче її до схилу, тягнули, аби вкинути до таємничих вод Дніпра. Ні, об тім Пантелеймон Скубій ніколи ні здогадається, ні дізнається, він свято буде вірити в те, що Мирослава покінчила життя

самогубством, раптом збожеволівши. Та й виглядала вона так, що сумніватися у її стані не було приводу.

Тіла її, як не пірнали довго козаки у неспокійні води Дніпра, так і не знайшли. За день прибули Зіньковецькі... Василина сприйняла звістку про самогубство старшої доньки досить спокійно, більше вклопотана нездужанням коханої Феодонечки, тільки губи підкопилила осудливо.

– Як вродилася нечестивою, так і померла нечестиво.

А ось на Наума Зосимовича було боляче й поглянути. Смерть старшої, любої доньки, та ще така страшна, як самогубство, настільки важким ударом стала для полковника, що він одразу занедужав, підкосившись тілом своїм міцним, і, повернувшись додому, зліг з жорстоким, сильним серцевим нападом, від якого й помер, не приходячи до тями.

Воеводі Зіньковецькому було влаштовано пишний, пошанливий похорон, а ось доньки його улюбленої навіть при церкві не відспівали – самогубця, за словами рідної сестри, вона була позбавлена молитви церковної. Феодосі, за наполяганням матері, довелося вертати до батьківського маєтку, та й не гоже їй було полишатися в домі сотника Скубія зараз, коли сестра померла. Мала жити біля матері, надписувати милому Пантелеймону ніжних листів та чекати. Вбивство Мирослави забулося нею, наказала собі забути той вечір, й тільки в снах приходила Мирослава до неї, дивилася пильно темними очищами, й волосся її темне розвіювалося за спиною, й сонце червоно сідалося, й простягувала вона до Феодосі руки, на котрих спало закривавлене немовля, й питалася тоскно:

– Нащо вбила доню мою, сестро?

Феодося відсахалася від немовляти того страшного на руках сестри й прокидалася з застигаючим криком на вустах. А потім поснути не була спроможною до самого ранку. Й прокидалася смертна ненависть до сестри, навіть мертвої. Й згадувалися ті страшні слова, що промовляла їх Мирослава, помираючи. Феодося намагалася їх не згадувати, та ті сни знову воскресали їх у пам'яті, й вона починала боятися за своє майбутнє щастя поряд Пантелеймона, за те щастя, заради якого не побоялася такого гріха, як убивство сестри. А тепер почала боятися того, що померла сестра й справді помститься їй і з того світу, завадить бути поряд коханого чоловіка. Й линули до маєтності Скубія на березі Дніпра все нові та й нові листи, наповнені ніжністю та любов'ю, у котрих Феодося почала вимагати зустрічей, і мчав Пантелеймон до Умані, й відступалася страшна примара вбитої сестри, й Феодося переконувала себе, що омине вона того страшного прокляття сестри. Скубій, молодий удівець з малим сином, він був повністю зачарований нею, закохавшись так палко, готовий хоч зараз вести до вівтаря, та треба ж було чекати рік жалоби... Хоч самій Феодосі то було байдуже, вона була згодна й зараз вискочити за нього, так люди ж і ті звичаї, невідомо ким вигадані. І який то був довгий рік у житті Феодосі. Вона дні, години рахувала до тої хвилини, коли має зробитися пані Скубійшею.

Й дочекалася-таки.

А яке пишне тоді весілля влаштувала. Сукню молочного кольору, з лискучого оксамиту придбавала з радістю, й гостей нагукала з родичами матері поляцькими таку силу-силенну, що будинок Скубія ледь умістив усіх, а вже учту яку зготувала. Наймити ледь не тиждень горіли, мов грішники в пеклі, наготовляючи всього такого смачного. Вінчалися в церкві Кременчука, а тоді з почетом весільним поїздом рушили до маєтності Скубія. Феодосія, щаслива та сяюча, була диво яка вже гарна, й волосся її вогняно-руде полум'ям горілося на молочному оксамиті весільного вбрання, округле личко палахкотіло рум'янцем яскравим щасливого збудження. А вже очі блакитні, такі гарні... Ой, мало хто з гостей міг відірвати захоплений погляд від чарівної нареченої. А та світилася сяйвом тим неземним лиш для одного чоловіка у залі, у світі білім – для мужа свого коханого.

Горіло те весілля до пізньої ночі.

Феодосія мліла від щастя поряд Пантелеймона, згадуючи своє перше весілля, свій страх перед старшим літами, ледь знайомим Казимиром Тодоровичем. Вона не кохала його, жодної хвилини не любила, майже примусом засватана ледь не в дитячих роках та віддана з благословення матері. Як та наполягала на тому шлюбові, вмовляла її, спокушаючи заможністю та вхожістю до залів королівських... Спокусилася й погодилася вийти за Тодоровича, а на весіллі випилася витриманим вином, аби заколисати страх, та так випилася, що й зомліла. А як побачила Пантелеймона, сотника цього звичайного, з козаків, так тільки й зрозуміла всю силу того таємничого почуття – кохання, скуштувала його незнайомого смаку й так випилася ним, що зрозуміла – на все піде, аби тільки бути поряд коханого чоловіка.

Так на заваді ж стояла Мирослава.

Феодосія вже й не пам'ятала, коли саме заскочила їй думка та чорна вбити Мирославу... Певне, що у ту мить, коли дізналася вона, що сестра важка вдруге, коли почула від Пантелеймона страшні для себе слова, що не зможе він покинути дружину, що то гріх є великий, особливо тепер, коли Мирослава має під серцем дитя, й ніколи він не зможе мати після такого щастя. Вона тільки кривила вуста, слухаючи ті слова... Гріха вона не боялася, ніколи побожливою не була, як ті козаки, та переконати Пантелеймона в тім, що не треба боятися вдаваного гріха, на жаль, не могла. Й вона вирішила таки вбити Мирославу, нелюбов до котрої всотувала з молоком матері, змалечку хапаючи її слова об тім, яка погана Мирослава. Ніколи не любила сестри, а коли покохала Пантелеймона, то перетворилася вона для неї на найлютішого ворога, зненавиділа її настільки сильно, аж зрозуміла, що єдиний шлях до щастя поряд коханого – то смерть Мирослави.

Довго намислювала, як би то його вчинити вбивство.

А Мирослава, мов допомагаючи, почала вештатися до скелі.

Й Феодосія раптом зрозуміла, що має робити.

Немов хижка вовчиця, вичатовувала вона Мирославу, піддивлялася, як довго та сидить на скелі, як любить нерухомо стояти на схилі, задумливо вдивляючись у води Дніпра... Знала вже, що має робити – скинути сестру зі скелі у Дніпро. Та завдати удару, поки Пантелеймон був у маєтку, не наважувалася. Він завше вештався місциною, а втрапив би її за злочином,

то невідомо, що б воно було. Ні, вона не марно має все зробити, мусить почекати. Ї дочекалася його від'їзду до Чигирин, й не стала тоді баритися.

Ї зараз святкує свою перемогу над Мирославою.

Феодосія поглянула на матір. Пані Васирина ніяк не бажала їй шлюбу із сотником Скубієм, людиною досить простою, не зважала навіть на те, що він був заможним удівцем і мав гарні статки та маєтності, отримані від Мирослави, котрій їх залишив полковник Книш. Та мати бажала для Феодосії більш гарної партії й уже шукала такої у Варшаві. Але вперлася сама Феодосія, витримавши з матір'ю справжню війну за свого коханого Пантелеймона.

Ї ось усі перепони усунено, й вона стала пані Скубій.

Щасливою пані Скубій.

Ї полишиться такою до кінця свого життя!

В якусь мить, перетанцювавшись до запаморочення та частого серцебиття, що з гостями, що з коханим своїм Пантелеймоном, Феодосія відчула задуху в переповненій залі, їй раптом з невимовною силою потягнуло до вулиці, на свіже та прохолодне повітря. Ї вона тихо вислизнула з будинку. Туди, де заливалися, захлиналися співом цвіркуни та потайні соловейки, де було так гарно та прохолодно, де загадковим жовтуватим-червоним світлом вилискував місяць. Вона любила цю місцину біля Дніпра, любила цей маєток, котрому мала зробитися господинею, замінюючи Мирославу.

Пройшлася неквапливо сирим землею, на котрій так любив бавитися їй син, насолоджуючись владою своєю у цій місці, перемогою своєю та щастям...

Якою ж щасливою вона буде тут...

– Гадаєш, що й справді будеш щасливою, сестро? – прошептів за спиною раптом тихий і хоч забутий, та знайомий голос, змушуючи застигнути на місці.

Того просто не могло бути...

То ж неможливо!

Мирослава померла, і Феодосія власними руками спочатку задавила сестру, а потім скинула до Дніпра.

Мирослава вже більш року, як мертва!

Запевняючи себе, що просто марить від перевтоми, Феодосія різко обернулася, запевняючи себе, що перепила міцного вина з батьківських комор... Мирослави тут ніяк уже не може бути... Ї закам'яніла, відчувши, як ворушиться на спитнілій голові вогняно-руде волосся.

Перед нею стояла Мирослава!

Бліда лицем, котре світилося, мов місячне сяйво, з довгим волоссям, що тріпотілося за спиною... Смолоскипи, котрими освітлювали дворище у цей святковий вечір, добре висвітлювали застиглу постать Мирослави. Одягнена в той же червоний кунтуш, у котрому помирала, з палаючим ненавистю поглядом, вона не була примарою, зовсім ні, а видавалася живішою від усіх живих.

Але ж... але того просто не могло бути!

Мирослава зловісно всміхнулася.

– Впізнала, сестро?

Феодося спромоглася зневірливо похитати головою.

– Ти ж... Ти ж померла...

Мирослава посміхнулася ще більш зловісно.

– А ти ж усе для цього зробила?

– Я ж... Ти потонула у Дніпрі! – майже істерично вигукнула Феодося, усе ще сподіваючись, що це лиш марення. Не треба було, усе ж таки не треба було пити того батьківського вина.

Блідим лицем Мирослави промайнув дивний вираз.

– Так, я потонула, – відгукнулася вона, зітхнувши, – й тіло мое лежить зараз на днищі, полишене можливості упокоїтися в святій земельці, й усе через тебе, убивце. А душа... Чи подумала ти, виголошуючи мене самогубцею, як буде моїй безсмертній душі?

– Ти це заслугувала!

Мирослава зіщулилася.

– А ти заслугувала ще гіршого! Забула вже слова мої передсмертні про помсту, сестро?

Феодося перехрестилася.

– Згинь, нечиста сило!

– Грішнице! – кинула Мирослава майже зневажливо. – Ти, сестровбивце, заслугувала перед Небом, аби тебе було покарано. Господь відвернув Свою милість від серця твого чорного...

Феодося здригнулася.

– Що? Та ти...

– Мені дарована можливість помститися. Душа моя не має спокою й не матиме, доки ти не загинеш від руки моєї. Але й тоді я не впокоюся,

помщуся всім нащадкам роду твого, допоки не полишиться від тебе нікого на цім світі!

Феодося сіпнулася.

- Божевільна! Що живою така була, що подохла...

- Це ти збожеволієш. Я перед смертю заприсяглася дитяті своєму, що помщуся тобі за життя його неповинне... Спочатку я полишу тебе щастя, кохання Пантелеймона, розуму, а потім уже й життя, і не сподівайся, що зможеш утекти від мене. Й усі нащадки твої рудоволосі жіночої статі не відборикаються моєї помсти, твій гріх упаде й на них.

- Не вірю!

- Повіриш!

- Ти мертва, Мирославо, чуєш - ти мертва!

Порух повітря, мов шелестіння нестримного вітру, - й Мирослава кинулася до неї, кинулася так стрімко, що Феодося не встигла навіть поворушитися, як холодна, наче крига взимку, й наче волога рука торкнулася її з вигляду тонкої, але сильної руки, такої теплої та живої... У носа вдарив нестерпний, наче риб'ячий затхлий сопух, нудотний сморід, і Феодося, спершу оторопівши від огиди та страху, ледь не зомлівши, усе ж віднайшла в собі сили закричати. Кричала вона голосно й дужо, та все ж муторний регіт сестри був таки гучнішим.

- Я жива! Жива, Феодосіє!

Крижана на дотик рука тримала з нелюдяною силою, й перестрашена Феодося відчувала, що зараз просто зомліє від цього жаху.

- Ні, ти мертва! Мертва!

Регіт обвіював її просто нестерпним смородом.

- Це ти помреш, Феодосіє!

- Згинь, згинь, сатано! - Якимсь дивом Феодося спромоглася вхопитись лівою рукою за золотий хрестик з ладанкою на срібному ланцюжку, привезений зі Святої Землі й подарований мамою. Геть не набожлива, вона все ж бажала отримати хоч яку допомогу, шукаючи захисту в святині. Та на примару в обличчі померлої сестри то не надто діяло. Вона не боялася святині.

- Ти все одно помреш, Феодосіє!

- Згинь!

- Але перед смертю... спочатку в тебе буде вкрадено Пантелеймона!

Феодося здригнулася всім тілом.

- Ні!

Мирослава наблизилася до неї настільки, що Феодосія ледь не задихнулася від смороду, й посинілі, страшні вуста видихнули погрозливо:

- Так!

- Ні! Ні!

Крик Феодосії гучною луною прокотився дворищем маетку, й у дверях людської з'явилася одна збентежена постать, за нею інша... А Феодосія все кричала, уже не відчуючи, як крижана долоня відпускає її, бо все ще продовжувала відчувати той огидливий дотик, і в якусь мить просто впала, не втримавшись на ослаблених ногах, та просто на сиру, вогку від дощу землю, та весільним, молочним оксамитовим вбранням, продовжуючи триматися лівою рукою за хрестика з ладанкою. Й заволатала так, що ніч ясна та зоряна вмить зробилася тихою й мов лячною, й разом вмовкли співи соловейків та цвіркунів, і тільки голоси було чути стривожених наймитів, котрі й внесли її до будинку. Брудна сукня вже не видавалася ні святковою, ні розкішною, сама ж наречена билася в міцних чоловічих руках, мов у пропасниці, страшно виричавши такі гарні, чудові блакитні очі. Ліва рука її, затиснувшись з нелюдською силою, продовжувала триматися за хрестик.

Гості, гомінки, впиті та веселі, втомлені танцями та довгою учтою, враз змовкли, як тільки наймити внесли Феодосію, що так страшно кричала... Пані Василина пополотніла й ледь утрималася на ногах.

- Донецько...

Феодосію поклали на звільнений стіл, та вона продовжувала кричати, відтрутивши від себе руки Пантелеймона.

- Згинь, згинь, сатано!

Гості презирнулися.

- Схоже на зурочення, - прошепотіла стара родичка Пантелеймона, коли Феодосія трішки стихнула голосіння. - Треба б святої води, а то й бабу покликати.

Послали одразу й по воду, й по бабу знахурку. Недалечко в сільці жила стара травниця Трьомсиха.

Свята вода Феодосії не допомоглася, замовкла вона тільки тоді, коли Трьомсиха влила їй до рота якоїсь завареної травиці. Пошепотіла щось над нею, наказала перенести до спочивальні, влила в неї ще зіллячка й сказала блідій пані Зіньковецькій:

- Жінки з минулого злякалася ваша донька.

Та перехрестилася.

- Якої жінки?

Трьомсixa покосувала темним оком.

– А то вже вона вам, як захоче, то скаже!

Чи то через нервовe потрясіння, чи то травицю, а спала Феодося після того більш ніж добу й прокинулася тільки третього дня опісля весілля, коли гості вже роз'їхалися й маєток Скубія поринув у дрімотливу тишу та спокій. Змучена, невиспана пані Зіньковецька блідю тінню сиділа поряд ліжка доньки, майже не відлучаючись, налякана її нерухомістю та смертно-блідим лицем. А як Феодося прокинулася, одразу ж заходила розпитувати, що з тою трапилося.

Феодося, хоч і пам'ятала ту зустріч із примарою Мирослави, тепер не відчувала страху й вважала те лиш примаренням після міцного вина, тому лиш плечима знизала.

– Та так, взрілося... щось бісівське.

– Донечко...

– Менш вина треба було впивати.

– Та ти ж так кричала...

Феодося майже не звертала уваги на слова матері. Вона звелася на ноги, пройшлася опочивальнею, думаючи об останніх словах примари.

– Де Пантелеймон?

Пані Зіньковецька закопилила тонкі вуста.

– Десь на дворiщі... я ж йому не нянька.

– Допоможи мені вдягнутися, – промовила Феодося, бо хоч і не надто вірила у те, що привиділася їй дійсно Мирослава, та все ж страх відчувала, страх від слів тих страшних, що промовляв їх дух, – страх втратити коханого чоловіка, якого здобула з такими труднощами. Й видалося чомусь після довгого того сну, що за цей час, поки спала вона, в неї вже було вкрадено Пантелеймона.

Мати поморщилася.

– Ти краще б попоїла...

Феодося кинула на матір роздратований погляд.

– Мамо, допоможи мені, – промовила вже наказово, й за декілька хвилин, одягнена у простеньку сукню, кинулася геть з опочивальні на пошуки коханого.

Пантелеймон віднайшовся у полі, де він об'їздив чорного баского коня. Без сорочки, в одних лиш широких полотняних штанах, лискучий від поту, але такий гарний і мужній... У Феодосі защеміло, стислося серце при однім лиш

погляді на чоловіка, й вона пішла до нього тим полем, потопаючи босими ногами у густій траві.

Пантелеймон зупинив коня.

– Феодоню?

Вона посміхнулася йому повновидими вустами.

– Вітаю тебе, мій муже!

Скубій стрімко зіскочив із темної спини коня й пішов до неї, стривожений.

– Як ти...

Феодося радісно засміялася.

– Просто чудово, мій пане.

– Вчора...

– То пусте, – прошепотіла вона, похитавши головою й пригорнувшись до нього – гарячого та спітнілого, звабливим своїм жіночим тілом, відчувши з радістю, як він здригається.

– Феодоню...

Притулила білий пальчик до його вуст під темними вусами.

– Я вам дещо завинила, пане сотнику.

Темні очі вп'ялися в неї пристрасним поглядом.

– Що?

Феодося сяйнула щасливим посміхом.

– Шлюбну ніч!

Вони впали в ту густу траву, й поряд іржав чорний кінь... Обіймаючи широкі плечі чоловіка, Феодося покосувала вбік, мов притягнена невидимою силою, й здригнулася, побачивши обрис скелі... Страх на мить охопив усе її ество, але то тільки на мить... Ні, вона не дасть тій нещасній примарі викрасти у неї щастя. Й усе міцніше притискала до себе дуже тіло коханого чоловіка. Й сміх її щасливий, той сріблястий та дзвінкий, котрий так до вподоби був завше Пантелеймонові, – він щасливо лунав полем, долинаючи до скелі, залитої кров'ю її злочину, та не бачила вона самотньої постаті жіночої у червоному кунтуші, що застигла нерухомо на верхівці залитої золотавим світлом скелі... Темні очі з червоним відлиском уважно спостерігали за пестощами та любощами двох, що кохалися в зеленій траві, й посинілі вуста кривив незрозумілий та зловистий посміх...

За три тижні Феодося вперше посварилася з чоловіком.

Не бажала пускати його з гетьманом у похід, боялася загибелі його й, наштотхнувшись на опір владного чоловіка, влаштувала таку сварку, що ніколи Мирослава такої не вчиняла.

Лихий та злий, Пантелеймон усе одно поїхав.

Феодося теж лютувала, рюмсала у себе в спочивальні, а тоді впадала в таку лють, що прислужники вже й не знали, куди від неї подітися. Не жалкувала нікого, навіть власної матері, котра тепер обживалася в маєтку зятя, й не люблячи його, але без коханої доні жити не бажаючи.

На третій день прийшла Мирослава.

Просто увійшла до покоїв Феодосі ввечері, стала за спиною й тихо, зловтішно запиталася:

– Лютуеш?

Розлючена Феодося навіть не перестрашилася, відчула тільки гидкий сморід.

– То твоя помста?

– Похід? – Мирослава розсміялася. – Ні, то все його забаганки, й від мене ходив, ти не перша. Помста ж моя ще попереду, вона чекатиме на нього в Чигирині, як повернеться...

Феодося напружилася, але лицем до примари Мирослави не обернулася. Як сиділа на ліжку, спиною до дверей, так і полишилася сидіти.

– Що ти маєш на увазі?

– Там чекатиме на нього та, що вкраде його...

Феодося рвучко зірвалася на ноги.

– Що ти несеш, клята примаро?

Обернулася, побачила той клятий червоний кунтуш та бліде лице... Мирослава стояла у напівтіні, там, де губилося жовтувате світло від свічок, і видавалася настільки примарливою, що Феодося досить холоднокровно подумала, чи, бува, не мариться їй оця постать і голос Мирослави, рік як померлої... Страху ж вона не відчувала чомусь.

Мирослава муторно розсміялася.

– Гадаєш, що мене не існує? Помиляєшся, я ж торкалася тебе...

Феодося згадала той крижаний дотик, і саме він – призабутий уже, впевнив у тім, що та, котра розмовляє зараз із нею, не є примарою. Й ось тут почав підступатися страх...

– Геть звідси! – наказала владно, ховаючи страх.

Мирослава ворухнулася.

– Він не кохає тебе, Феодоню, як не кохав і мене. Його лиш вабить врода твоя спокуслива та проклята. Пристрасть, а не справжнє кохання, охопила його до тебе. Але чи знаєш ти, що пристрасть, на відміну від кохання, швидко минається... У Чигирині на нього чекає нова пристрасть, яка захопить ще дужче, ніж захопила ти...

Феодося пополотніла.

– Геть!

Мирослава тільки розсміялася й зникла, мов розтанула у повітрі, тільки свічки наполохано замиготіли, мов їх вітер торкнувся невидимим помахом. Феодося ж полишилася стояти нерухомо поряд свого ліжка, вирячившись невидючим поглядом туди, де стояла сестра... Вона не вірила, ні, не вірила жодному слову Мирослави, то клята примара просто знущується з неї, мстиво бажає позбавити щастя, того жаданого та довгоочікуваного...

Феодося роздратовано труснула рудим волоссям.

Вона не вірить... але... Зернятко підозри, вміло посіяне Мирославою, ким би вона там не була – примарою чи невпокою душою, – на благодатному ґрунті ревнивої натури Феодосі дало свій врожай. Феодося не могла ні об чім іншій думати, як об тій, зустріч з котрою чекала на Пантелеймона в Чигирині, й поволі нею опановував страх, що там і справді з'явиться жінка, котра постане між нею та Пантелеймоном... Вона божеволіла від самої думки, що в серце й життя Пантелеймона може увійти інша, й зараз, після вінчання, коли вони з'єднані, коли три тижні майже не випускав він її з обіймів... Три тижні п'яного впиття пристрастю, три щасливих тижнів...

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=44902104&lfm=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.